

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ယူအက်စ်အေအိုင်ဒီ ကျေးလက်မြေယာ စီမံကိန်း

လွတ်လပ်စွာ လယ်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့်။ စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုခွင့်၊
သီးနှံရွေးချယ်ခွင့်၊ ထွန်ယက်ခြင်းနှင့် မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်၊
လုံခြုံမှုတိုးမြှင့်ရန် လယ်ယာမြေဥပဒေကို ပြင်ဆင်သင့်သည်။
အကြံပြုချက်များ

" အမေက ကျွန်ုပ်တို့ကို ပိန်းညှိမျိုးစေ့တွေစုထားဖို့ အကြံပေးတယ်။ အဖေကျ ကျွန်ုပ်တို့ကို ဝဉ်
မျိုးစေ့တွေ စုထားဖို့ အကြံပေးတယ်။ တကယ်လို့ ကျွန်ုပ်တို့ မျိုးစေ့အမျိုး သုံးဆယ်ကို စုဆောင်း
ထားနိုင်လျှင် အငတ်ဘေးကြုံတဲ့အခါ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့အသက်တွေကို ဆက်လက်ရှင်သန်နိုင်မှာ
ဖြစ်ပါတယ်။"¹

PHOTO: NICK THOMAS/TETRA TECH

¹ THE KAREN ENVIRONMENTAL AND SOCIAL ACTION NETWORK, DIVERSITY DEGRADED: VULNERABILITY OF CULTURAL AND NATURAL DIVERSITY IN NORTHERN KAREN STATE, BURMA 25 (Dec. 2005), http://www.burmalibrary.org/docs13/KESAN-diversity_degraded-en-op7550.pdf.

အကျဉ်းချုပ်

လူတစ်ဦးအနေဖြင့် မိမိမြေတွင် မည်သည့် သီးနှံကိုစိုက်ပျိုးမည်၊ မည်သည့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်ကို ထုတ်လုပ်မည်နှင့် မြေများကို မည်သည့် အချိန်တွင် မြေလပ်ထားမည်ကို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ခွင့်မှာ စိုက်ပျိုးရေးသမား များစွာက ပိုင်ဆိုင်သော လွတ်လပ်ခွင့် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူထားကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုစနစ် နှင့် မြေလပ်ထားခွင့်များအပေါ် အစိုးရက ကန့်သတ်မှု များပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူ လယ်သမားများအတွက် မတူညီသော ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ လယ်ယာမြေဥပဒေ၊ အခန်း ၄ အရ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ၊ သီးနှံများပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် မြေကွက်လပ်ထားခြင်းကို တားမြစ်ထားပါပြီး အခန်း ၁၀ အရ သီးနှံ အမျိုးအစား ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန် အတွက် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် လျှောက်ထားရန် ပြဌာန်းထားပါသည်။ အခန်း ၁ ပါ " လယ်ယာမြေ" ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် နှင့် အလွန် ရှုပ်ထွေးသော မြေအမျိုးအစားခွဲခြားမှု စနစ်များကြောင့် မည်သည့် ထုတ်လုပ်မှုစနစ်များကို ကျင့်သုံးရမည်အပေါ် အကန့်အသတ်များဖြစ်ရပါ သည်။ ထို့ပြင် မွေးမြူရေးနှင့် မြေယာအခြေပြု ငါးသားပေါက် ရေလုပ်ငန်း စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုလည်း အခက်အခဲ ဖြစ်ပေါ် စေပါသည်။ ဤတားမြစ်ချက်များအား ဤအခြေအနေတွင် ပိုမိုသိရှိနားလည်နိုင်ရန် ဤအကျဉ်းချုပ်က စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုမှုလွတ်လပ်ခွင့် အခွင့်အရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာပြဿနာများကို စစ်ဆေးခြင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကြောင်းတို့၏ အခြေခံကို ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းနောက် သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခွင့်၊ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု၊ သီးနှံ ရွေးချယ်စိုက်ပျိုးမှု၏ အကျိုးစီးပွား၊ သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးမှုကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးအရ အကျိုးရှိမှုများ၊ ထိုအတူ ဥပဒေရေးရာနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာကိစ္စများကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ တတိယ အချက် အားဖြင့် မြေလပ်ထားပိုင်ခွင့်ကို စိစစ်ဖော်ပြထားပြီး ထိုကဲ့သို့ မြေလပ်ထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော စီးပွားရေး အကျိုးသက်ရောက်မှု များနှင့် သက်ဆိုင်သော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ နှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာအချက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် မိမိ၏ သီးနှံကိုရွေးချယ်စိုက်ပျိုးရန် ၊ မည်သည့် စိုက်ပျိုးထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်ရန် ၊ မြေကို မြေလပ်ထားရန် လွတ်လပ်ခွင့်သည် တောင်သူလယ်သမားများအတွက် အကျိုးရှိသည်အပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံစိုက်ပျိုးရေး ပိုမို ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး ထုတ်ကုန်တိုးတက်စေပါသည်။ ယင်းနောက်

စာတမ်းက လယ်ယာ မြေဥပဒေနှင့် လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမားများ၏ မြေအသုံးချပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်သည်။ ပုံစံ ၇ ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ပြင်ဆင်သင့်သည့် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ပြင်ဆင်ရန်အတွက် အကြံပြုပြင်ဆင်ချက်များသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ ပါအချက်များကို အခြေခံထားပါသည်။ သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခွင့်၊ မြေလပ်ထားခွင့်၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုသူများ၏ အခွင့်အရေးကို အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေကို အဆိုပြုခဲ့ပါသည်။ ဤအကြံပြုထားသော ပြင်ဆင်ချက်များသည် မြေအသုံးချမှု ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို ဖောက်ဖျက်မှုများအား ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်ခြင်းကို ပယ်ဖျက်ရန်နှင့် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် ရာဇဝတ်ကျောင်းအရ အရေးယူခြင်းများကို ပယ်ဖျက်ရန် ထောက်ခံထားပါသည်။

စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုမှုလွတ်လပ်ခွင့် အခွင့်အရေး၏ အခြေခံ

မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက နိုင်ငံတော်မှထိန်းချုပ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍကို လွတ်လပ်သော ဈေးကွက် စီးပွားရေးပုံစံ ပြောင်းလဲရာတွင်၊ နိုင်ငံတော်၏ မြေအတန်းအစား ခွဲခြားမှုစနစ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ တောင်သူလယ်သမားများ၏ ဆန္ဒများ ဆက်သွယ်မှုသည် လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမား၏ လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အချက်အချာ ကျပါသည်။ စိုက်ပျိုးသည် တောင်သူလယ်သမား မိသားစုများက အကောင်းဆုံး အကျိုး ဖြစ်ထွန်းမည် ဟုယူဆသည်။ အတိုင်း စိုက်ပျိုးမြေကို အသုံးပြုခွင့်ပြုရန် လွတ်လပ်ခွင့်ကို အထောက်အကူပြု ရမည်အစား၊ နိုင်ငံတော်က စပါးစိုက်လယ်ယာမြေကို မြေအတန်းအစားခွဲခြားရာတွင် ရှုပ်ထွေးစေရန် ကန့်သတ်ချက်များ ဆက်လက် ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ယင်းအတန်းအစားပြောင်းလဲရန် လျှောက်ထားသူများ အပေါ် တာဝန်ကြီးလေးစေပါသည်။ လက်ရှိစနစ်သည် ရှုပ်ထွေးခြင်း၊ စနစ်တကျအကောင်အထည် မဖော်ခြင်း၊ လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမားများ၏ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း တို့ဖြစ် ပေါ်နေသည်။ မြေအသုံးချမှုပုံစံများပြောင်းလဲခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးမြေကို သတ်မှတ်သီးနှံ စိုက်ပျိုးရန် အတန်း အစားသတ်မှတ်ခြင်းအား ကန့်သတ်ခြင်းသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်တွင် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူ လယ်သမားများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်ပြီး၊ ယင်းတို့ကို ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်သည်အခါ ခံနိုင်ရည်နည်းပါးစေ ပါသည်။ နည်းဥပဒေများကိုလိုက်နာပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းတွင် ကုန်ထုတ် လုပ်မှုနှင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိမှု တိုးတက်လာရန်မှာ လယ်သမားနှင့် အစိုးရအရာရှိများက အချိန်ယူ၍ အရင်း အမြစ်များအသုံးပြုကာ၊

မြေအတန်းအစားခွဲခြားခြင်းမှ ခြွင်းချက်ပေးခြင်းနှင့် မြေအတန်းအစားပြောင်းလဲ ခြင်းကို မကြာခန ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

အတန်းအစားခွဲခြားမှုစနစ်သစ် သည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ လယ်ယာမြေဥပဒေတွင်² ပါရှိပြီး၊ လက်ရှိပိုမို တင်းကြပ်သည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒ³ တွင် တွေ့ရှိရသော စိုက်ပျိုးမြေအဓိပ္ပာယ်နှင့်ကိုက်ညီသင့်ပါသည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သည်။ အစိုးရဌာန အသီးသီး၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများ တို့ကိုယ် တိုင် သဘောတူညီထားသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အသုံးပြုသည်။ မြေဆီဩဇာကြွယ်ဝပြီး၊ အမျိုးအစားများပြားရှုပ်ထွေးသော မြေအသီးသီး၏ သဘာဝနှင့်၊ ထို့ပြင် ယင်းစိုက်ပျိုးမြေများကို အသုံးပြုမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တော်သူလယ် သမားများ၏ ရွေးချယ်မှုကို ထင်ဟပ်စေပါသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေပါ လယ်ယာမြေအဓိပ္ပာယ်တွင် မြေနိမ့်မြေ (စပါးစိုက်ပျိုးမြေ) နှင့် မြေနုကျွန်းမြေ အခြားအမျိုးအစားမြေများအကြား ကွာခြားမှုများကို ဖော်ပြထားပြီး၊ သီးနှံရွေးချယ်မှုကို ခက်ခဲစေပါသည်။ ထို့ပြင် ယင်းမြေများကို သီးနှံများ၊ ခြံထွက်သီးနှံ၊ သီးနှံပန်းမန်များကိုသာ စိုက်ပျိုးခွင့်ပြုပါသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒပါ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်မှာ ဤတင်းကြပ်သော မြေအတန်းအစားခွဲခြားမှုများ မပါဝင်သည်။ပြင်၊ လယ်ယာမြေ အပေါ်တွင် တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ငါးမွေးမြူရေးကိုလည်း ခွင့်ပြုထားသည်။ အခြားမြေအတန်း အစားများ ဖြစ်သည်။(သစ်တောမြေ၊ အခြားမြေ) များကိုသာ ထားရှိခြင်းဖြင့် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ယခင်ရှုပ်ထွေးသော မြေအတန်းအစားခွဲခြားမှုများကို အလွန်လွယ်ကူအောင် ပြုလုပ်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာသည်နှင့်အမျှ၊ တောင်သူ လယ်သမား မိသားစုများက မိမိတို့မည်သည့် သီးနှံစိုက်ပျိုးရမည်ကို ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပေါ်လာမည်။ အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများကို အစိုးရက ထောက်ပံ့သည်။ အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်နိုင်ပါသည်။⁴

ရှေးဟောင်း မြေအတန်းအစားခွဲခြားမှုစနစ်ကို စွန့်လွှတ်၍၊ တောင်သူလယ်သမားများက ပိုမို လွတ်လပ်စွာ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးရာတွင်၊ နည်းလမ်း အသစ်သည် တောင်သူ လယ်သမားများ၏

² The Farmland Law (2012), Burma, Sec. 3(a-d).
³ National Land Use Policy (2016), Burma, Sec. 13(a) defines agricultural land as follows: "Agricultural land (all land used primarily for agriculture production purposes, including growing annual or perennial crops, growing industrial crops, animal husbandry activities, land based aquaculture activities, and any agriculture production focused support facilities, and any agriculture production focused support facilities that are either currently cultivated or fallow)."
⁴ NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL ADVISORY COUNCIL (NESAC), FROM RICE BOWL TO FOOD BASKET: THREE PILLARS FOR MODERNIZING MYANMAR'S AGRICULTURAL AND FOOD SECTOR, White Paper ii (April 6, 2016).

လိုအင်ဆန္ဒနှင့် သင်္လျော်မှု ရှိမရှိ တောင်သူလယ်သမားများအား လူ့အဖွဲ့အစည်းဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်ခွင့်ပေးသင့်သည်။ ထို့ပြင် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရအရာထမ်းအမှုထမ်းများကိုလည်း လုံလောက်စွာ အသိပညာပေးသင့်သည်။ သို့မှသာ နည်းဥပဒေများကို နားလည်ပြီး အစိုးရ အရာထမ်း အမှုထမ်းများက စိုက်ပျိုးမြေဆိုင်ရာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များသည် မြေပေါ်တွင် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးရန် သက်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ကိုက်ညီသည်ဟု ယုံကြည်ကြပေမည်။⁵ ယင်းတို့မှာ အကြမ်းဖြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဟောပြောချက်များ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး နှင့် သက်ဆိုင်သော လှုပ်ရှားမှုများ၊ နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင်မှု များ တွင် ပါဝင်ပါသည်။

စီးပွားရေး

တောင်သူလယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးမြေတွင် သီးနှံပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခွင့် နှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ကိုင်ခွင့် ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ယေဘုယျအားဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက် လာပြီး စီးပွားရေး ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည်။ ရလဒ်ရရှိစေနိုင်ပါသည်။ ယင်းနယ်ပယ်များ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများထက် နောက်ကျလျက်ရှိပါသည်။⁶ မကြာမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော စက္ကူဖြူ စာတမ်း တစ်ခုတွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ "ကျေးလက်အခြေခံ အဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်ရန် တောင်သူလယ်သမားများအား တိုက်တွန်း အားပေးသည့် မူဝါဒချမှတ် ခြင်းဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများ၊ အစားအစာ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများ၊ မြို့ပြဒေသများနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်များနှင့်ဆက်နွယ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေပါသည်။"⁷ လက်ရှိအစိုးရမူဝါဒက ဆန်စပါးကဲ့သို့သော သမားရိုးကျ သီးနှံများ စိုက်ပျိုးရေး ကို အဓိက ထားနေစဉ်တွင်၊ လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမား များအတွက်၊ အခြားသီးနှံများ၊ မွေးမြူရေး နှင့် မြေယာအခြေပြု ငါးမွေးမြူရေးတို့က ဈေး ကွက်အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုတိုးတက် ရရှိနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပြစားသုံးသူများက ဆန်စပါးစားသုံးမှု လျော့နည်းလာပါသည်။⁸

သမားရိုးကျ စိုက်ပျိုးသည် သီးနှံများအစား၊ တန်ဖိုးပိုမိုမြင့်မားသည့် သီးနှံများကိုမျိုးစုံ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ရန် အရည်အသွေးမရှိလျှင်၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးသည် နှေးကွေးနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

⁵ NAMATI & LANDESA, RECOMMENDATIONS FOR IMPLEMENTATION OF PRO-POOR LAND POLICY AND LAND LAW IN MYANMAR: NATIONAL DATA AND REGIONAL PRACTICES 27 (Oct. 2015).
⁶ Stephen Haggblade et al, *Strategic Choices Shaping Agricultural Performance and Food Security in Myanmar*, Journal of International Affairs 60 (Spring/Summer 2014), http://www.isis.org.my/attachments/commentaries/2014/SH_et_al_LW_Jnl_Intern_Affairs_2014.pdf.
⁷ NESAC, *supra* note 4, at v.
⁸ Id. See also Haggblade, *supra* note 6.

⁹ အချို့ဈေးကွက်များသည် အခြားဈေးကွက်များထက် ပိုမိုပျောက်ကွယ်လွယ် ပေရာ၊ လယ်ယာမြေ တစ်ခု တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုရှိစေရန်အတွက် မြေကွက်တစ်ကွက်တည်းတွင် သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးရန် သို့မဟုတ် ယင်းမြေကွက်တွင် ငါးကန်များ သို့မဟုတ် မွေးမြူ ရေးခြံများ ထားရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။ စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များကို ဖယ်ရှားပေးခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲနေသော ဈေးကွက်နှင့် မိသားစု လိုအပ်ချက် များအလိုက် တောင်သူလယ်သမားများက ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန် ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။ လက်ရှိ အခြေအနေတွင်မူ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစိုးရက မည်သည့်သီးနှံစိုက်ပျိုးရန် " တိုက်တွန်းချက်" က လွှမ်းမိုးနေပြီး၊ မြေအသုံးချမှုရွေးချယ်မှုဆိုင်ရာ ကြိုတင်မခန့်မှန်း နိုင်သော မူဝါဒများက တားဆီးနှောင့်ယှက်လျက်ရှိပါသည်။¹⁰ လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမားများ ခေတ်မီတိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့် ပထမအဆင့်မှာ ယင်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များတိုးတက်ပြီး၊ အကျိုးအမြတ်ပိုမိုရရှိရန် ယင်းတို့ထုတ်လုပ်သည့် ထုတ်ကုန် များကို တောင်သူလယ်သမားများက ရွေးချယ်ခွင့်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။¹¹ လယ်ယာမြေ ထုတ်လုပ်မှု စနစ်မျိုးစုံထားရှိခြင်းကို အားပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ် များစွာ ရရှိနိုင်ပါသည်။¹² သို့ရာတွင် နည်းမျိုးစုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို အစိုးရက အားပေးမှုအား စိုက်ပျိုး မြေအသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များထားရှိခြင်းကို ပယ်ဖျက်ခြင်းဖြင့် စတင်ပြီး၊ သီးနှံ မခွဲခြား ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမှုတိုးချဲ့ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည် ဗဟုသုတ ဖြန့်ချိ ခြင်းဖြင့် နည်းမျိုးစုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို အားပေးရပါမည်။¹³

အခြား အာရှနိုင်ငံများတွင် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများအား အားပေးခြင်း နှင့် ဆန်စပါးအခြေပြုစားသုံးမှု လျော့နည်းစေခြင်းဖြင့် ခေတ်မီတိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။¹⁴ ယင်း အစိုးရများက စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ တိုက်ရိုက်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသော အခြေခံ အဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မျှော်လင့်ခဲ့သည့် မူဝါဒများကဲ့သို့ တောင်သူလယ်သမား အကျိုးပြု မူဝါဒများ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။¹⁵ အခြား အာရှနိုင်ငံများတွင် သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း ဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံမှအပ မည်သည့်နိုင်ငံတွင်မျှ ယင်းစည်းမျဉ်းဥပဒေများ

⁹ Belton et al, *You Can Have Your Rice and Eat Fish Too: Rice, Fish, Land Use Trade-Offs and Food Security in Myanmar and Bangladesh*, Michigan State University, Myanmar Development Resource Institute, & International Food Policy Research Institute, http://fsg.afre.msu.edu/fsp/burma/GFS_Poster_06_10_15.pdf.
¹⁰ Haggblade, supra note 6, at 65.
¹¹ NESAC, supra note 4, at vii.
¹² Haggblade, supra note 6, at 67.
¹³ Tin Htut Oo, *Devising a New Agricultural Strategy to Enhance Myanmar's Rural Economy*, in MYANMAR'S TRANSITION: OPENINGS, OBSTACLES, AND OPPORTUNITIES (Nick Cheesman, Monique Skidmore, & Trevor Wilson, Eds.) 157-58 (2012); NESAC, supra note 4, at vii.
¹⁴ NESAC, supra note 4, at 2.
¹⁵ *Id.* at 5-6.

မရှိတော့ပေ။¹⁶ ဥပမာ- ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကထောက်ခံသည်။ သမားရိုးကျ သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းကို ကျင့်သုံးခြင်းမပြုတော့ဘဲ ၊ သစ်သီး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ မွေးမြူရေးကဲ့သို့ လုပ်ကွက် ငယ်တောင်သူလယ်သမားများက တန်ဖိုးမြင့်သီးနှံ ထုတ်လုပ် ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။¹⁷ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံထက် စပါးထွက် သိသိ သာသာပိုခဲ့ပါသည်။ စပါးအထွက်မှာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် အလားတူ ဖြစ်သည်ဟု အစီရင်ခံထားသော်လည်း၊ အခြားအရင်းအမြစ်များကမူ ပျမ်းမျှ မြန်မာနိုင်ငံ စပါးအထွက်မှာ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားသည်ထက် လျော့နည်းကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။¹⁸ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၏ တိုးတက်မှုမှာ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများကို အခြေခံသည်။ သီးညှပ်စိုက်ပျိုး ရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကဆည်မြောင်းများဖြင့် ရေသွယ်ခြင်းကိုလည်း ကျင့်သုံး သည်။¹⁹ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် သီးညှပ်စိုက်ပျိုးခြင်းမှာဥပဒေနှင့်မညီပဲ၊ ပုဂ္ဂလိကရေသွယ်ခြင်း ပြုရန်လည်း စရိတ် မတတ်နိုင်ကြပေ။ ယူအက်စ်အေအိုင်ဒီ ကအကြံပြုဖော်ပြလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆန်စပါး စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေရရှိနိုင်မှုနည်းပါးသည်။ နွေအခါတွင် တန်ဖိုးမြင့်သီးနှံများ မျိုးစုံစိုက်ပျိုးကြရန် ဖြစ်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် မြေယာကို စပါးသာစိုက်ပျိုးရမည်ဟူသည်။ သတ်မှတ်ချက်မှ တရားဝင် ခြွင်းချက်ရယူရန်လိုအပ်ပါသည်။²⁰

စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေထုတ်ပေးရန်မှာ အစိုးရတစ်ခုတည်းကသာ တာဝန်ရှိသည်မဟုတ် သော်လည်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍက ထိုသို့ထုတ်ချေးပေးနိုင်ရန် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးပေး နိုင်ပါသည်။²¹ ထိုသို့လည်း ဖန်တီးပေးသင့်သည်။ အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များမှာ ချေးငွေကို စပါးစိုက်ပျိုး သည်။ တောင်သူ လယ်သမား မဟုတ်သူများကိုသာ ချေးငွေထုတ် ပေးရန်ကန့်သတ်သည် သို့မဟုတ် စပါးစိုက်ပျိုးသူ လယ်သမားကို နှုန်းထားကောင်းကောင်း ဖြင့် ထုတ်ချေးရန် ကန့်သတ်သည်။ မိမိတို့၏ ထုတ်ကုန်ကို ရွေးချယ်ထုတ်လုပ်လိုသည်။ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများမှာမူ ချေးငွေရယူခက်ခဲသည်။ ပုံမှန် အသေးစား ချေးငွေ များကို ငါးမွေးမြူသည်။ လယ်သမားများ အပါအဝင် စပါးစိုက်ပျိုးသည်။ တောင်သူလယ်သမားများက ယင်းတို့၏လုပ်ငန်းစတင်နိုင်ရန်အတွက် ငါးစာဝယ်ယူရန်နှင့် အခြားစရိတ်များ ကျခံပေးချေနိုင်ရန် ရယူနိုင်သည်။ ပုံမှန်ချေးငွေများကို စပါးစိုက် တောင်သူ လယ်သမားများအတွက်သာ သီးသန့်ထားသဖြင့် ၊ အခြားတောင်သူလယ်သမားများက အတိုးကြီးစား

¹⁶ *Id.* at 6.
¹⁷ NAMATI & LANDESA, SUPRA NOTE 5, AT 7.
¹⁸ Belton, supra note 9.
¹⁹ *Id.*
²⁰ LARRY C.Y. WONG & EH MYWE AYE WAI, RAPID VALUE CHAIN ASSESSMENT: STRUCTURE AND DYNAMICS OF THE RICE VALUE CHAIN IN MYANMAR, Background Paper No. 6, 43 (March 2013), http://www.burmalibrary.org/docs22/Ref_Doc_Background_Paper_6_Rapid_Value_Chain_Assessment_Mar2013.pdf.
²¹ NESAC, supra note 4, at vii.

ချေးသူများထံမှ ချေးငွေများရယူရသည်။ အစားအသောက် အကြွေးဝယ်ယူခြင်း၊ အတိုးကြီးစားသည်။ ငွေရှင်များကို ထွက်ရှိသည်။ ငါးများကို ပြန်ရောင်းရခြင်း စသည်။ မတရားသည်။ ချေးငွေစည်းကမ်း ချက်များကို လက်ခံရသည်။ လုပ်ငန်းငယ် ငါးမွေး တောင်သူများသည် ငါးဒိုင်ကြီးများထံမှ တစ်လလျှင် ၃%အတိုးဖြင့် ငါးစားများ မဝယ်ပါက တရားမဝင်ငွေချေးသူများထံမှ တစ်လလျှင် ၄ ရာခိုင်နှုန်း မှ ၆ ရာခိုင်နှုန်းအထိအတိုးဖြင့် မကြာခဏ ငွေချေးကြရပါသည်။²² ငါးမွေးတောင်သူလယ်သမားများနှင့် စပါးစိုက်သည်။ အခြားတောင်သူလယ်သမားများကို ပုံမှန်ချေးငွေ ထုတ်ချေးပေးပါက ၊ တရားမဝင် ငွေချေးသူများ၏ အတိုးနှုန်းကျဆင်းစေပြီး၊ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများက မိမိတို့၏ လယ်ယာမြေများတွင် ကုန်ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး၊ ပိုမိုအကျိုးရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝင်ငွေအဆင့် မြင့်မားလာသဖြင့် ၊ ငါးစားသုံးမှု သိသိသာသာ မြင့်မား လာမည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုတစ်စု၏ အသုံးစရိတ်မှာ ငါးပုံတစ်ပုံ မြင့်မားလာပါ သည်။ လူတစ်ဦးချင်း ငါးစားသုံးမှုမှာလည်း ၁၆% မြင့်မားလာ သည်ဟု မွေးမြူရေးငါးလုပ်ငန်း အရင်းအမြစ်မှ သိရပါသည်။²³ မြန်မာနိုင်ငံကို " စပါး-ငါး မွေးမြူနိုင်ငံ" အဖြစ် သိရှိကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။²⁴ စားသုံးမှု မြင့်မားလာ၍ မွေးမြူရေးငါး ပိုမိုလိုအပ်လာသည်။ ဝယ်လိုအား တိုးတက် လာသော်လည်း ဖမ်းမိငါးအရေအတွက်မှာ ဈေးကွက်တွင် လျော့နည်းလာသည်။²⁵ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးမွေးမြူရေးကဏ္ဍမှာ လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမားများလည်း ပါဝင်လာ၍ တိုးတက်လာရန် ရှိပါသည်။²⁶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စားသုံးမှုလားရာ သည် အခြားအာရှနိုင်ငံများအတိုင်း လိုက်ခဲ့ပါက၊ လာမည် နှစ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဟာရမျိုးစုံစားသုံးမှုမှာ များစွာတိုးတက်လာပြီး၊ ငါးဈေးကွက်များ သာမက၊ အခြားတန်ဖိုးမြင့် သီးနှံများနှင့် မွေးမြူရေးလည်း တိုးတက်လာပါမည်။²⁷

ငါးမွေးမြူသည်။ တောင်သူလယ်သမား အများစုသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များက ရေကြီးမှုထိန်း ချုပ်သည့်အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခဲ့ရသော ယခင်က စပါးစိုက်ပျိုးမြေဟု သတ်မှတ်သည်။ မြေယာများတွင် နေထိုင်ကြပါသည်။²⁸ သို့ဖြစ်ရာ ယင်းစပါးစိုက်မြေများမှာ ငါးမွေးမြူရန် ပိုမို သင့်တော် ပါသည်။ အချို့သော စီးပွားရေးပညာရှင်များက စပါးစိုက်ပျိုးသင့်တော်သည် မြေများသည် ငါးကန်

²² BEN BELTON ET AL., AQUACULTURE IN TRANSITION: VALUE CHAIN TRANSFORMATION, FISH AND FOOD SECURITY IN MYANMAR, International Development Working Paper 139, 6-7 (Dec. 2015).
²³ *Id.* at 4
²⁴ *Id.* at 8.
²⁵ As demand grows, availability of farmed-fish rises on average by 34% while capture-fish increases by 10%. *Id.* at 4.
²⁶ *Id.* at 7.
²⁷ NESAC, *supra* note 4, at 3.
²⁸ BELTON, *supra* note 22, at 5.

ပြုလုပ်ရန် သင်္ဘောကြောင်း သတ်မှတ်ဖော်ပြကြသည်။²⁹ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံတွင်လည်း ငါးကန်အများစုမှာ စပါးစိုက်မြေယာများတွင် တည်ရှိပါသည်။ လက်ရှိစည်းမျဉ်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်ယာမြေကို ငါးကန်အဖြစ်ပြောင်း လဲရန် ခက်ခဲသဖြင့် ယင်းတို့၏တိုးတက်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်နေပါသည်။ သို့မဟုတ် ပါက ယင်းတို့မှာ ဈေးကွက်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိ လာကြပါမည်။³⁰ ဤကန့်သတ်ချက်များ သည် အကျိုးအမြတ် ပိုမိုရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲများ ပတ်လည်ဝိုင်းနေသောစနစ်အတွင်း စွန့်စားကြီးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု ကျဆင်းစေပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် မြေအသုံးပြုမှုကန့်သတ်ချက် များကို အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ အလွန်တင်းကြပ်သဖြင့် မဖွံ့ဖြိုးပါ။ အခြားပြည်နယ်များတွင်မူ စည်းမျဉ်းများကို တရားမဝင် လျှော့ချပေးခြင်းကြောင့် ငါးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါသည်။³¹ ဤ ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များသည် အပြင်၊ တင်းကြပ်သည် ကန့်သတ်ချက်များသည် ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းငယ်များ ကဏ္ဍ အနှံ့အပြား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးအတွက် အဓိကအတားအဆီးဖြစ်ပါသည်။³² ကုမ္ပဏီကြီးများအား "စွန့်ပစ်မြေများ" ကို အစိုးရခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ငါးကန်အဖြစ် ပြောင်းလဲခွင့်ပြု ခဲ့သော်လည်း၊ လုပ်ငန်းငယ်များကိုမူ ချန်ထားခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးပညာရှင်များက စပါးစိုက်မြေကို ပြောင်းလဲခွင့်ပြုခြင်းသည် လက်ရှိတိုးတက်နေသော ငါးကန်ဈေးကွက်ကို သိသာစွာ တိုးချဲ့ စေလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြပါသည်။³³ သို့ရာတွင် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း တိုးချဲ့လာသည်နှင့် အမျှ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စများလည်း ရှိနေပါသည်။³⁴

လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စိတ်အားထက်သန်သော ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ကိုင် သူများသည် မြေယာလုံခြုံမှုမရှိခြင်းကြောင့် ငါးကန်တည်ဆောက်ရန် မြေငှားရမ်းမှု နည်းပါးပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းငယ်များကို လုပ်ကိုင်မှုနည်းပါးပါသည်။ ဂြိုဟ်တုမြေပုံများအရ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသ တောင်ပိုင်းတွင် အိမ်နောက်ဘက် ကန်ပေါင်း ၂၀၀၀၀၀ ကျော်ကို ငါးကန်များအဖြစ် တိုးတက် သုံးစွဲလာသည်ဟု ဆိုသော်လည်း၊ ယင်းကန်များမှာ မိသားစုစားသုံးမှုအတွက်သာ အသုံးပြုကြ ပါသည်။³⁵ စီးပွားရေးပညာရှင်များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအသုံးပြုမှုစည်းမျဉ်းများ လျော့ပေါ့၍ ငါးမွေးမြူရန် ပြုလုပ်ပေးရသောကြောင့် စပါးစိုက်ဧရိယာဆုံးရှုံးမှုသည် ၂.၁% နှင့် အောက်သာ ရှိသည်

²⁹ Belton, *supra* note 9.
³⁰ The 1989 Aquaculture Law promoted the conversion of vacant/fallow/virgin land to fish ponds, but the relative lack of virgin land in the Delta led to fish farms incorporating paddy land. Belton, *supra* note 22, at 5.
³¹ *Id.* at 5, 7.
³² P. Edwards, *Rural Aquaculture in Myanmar*, *Aquaculture Asia Magazine* 10(2): 5-16 (2005).
³³ BELTON *supra* note 22, at 8.
³⁴ *Id.* at 6
³⁵ *Id.* at 5.

ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။³⁶ လယ်ယာမြေတွင် စပါးသာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် သတ်မှတ်ထား သောကြောင့်၊ လက်ရှိ မြေအတန်းအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ပုံအရ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မဟုတ်သော မြေအသုံးပြုမှုဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ငါးမွေးမြူခြင်းအတွက် မြေအသုံးပြု မှုခေါင်းစဉ်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ပါသည်။³⁷ သို့သော် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ အရ ငါး မွေးမြူသည်မြေကို စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထား၍ မြေအတန်းအစား သတ်မှတ်မှုကိုခေတ်မီစေ၍၊ ငါးမွေးမြူလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်လိုသူ များ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုကို တိုးတက်စေပါသည်။

အချို့သော မြေယာအသုံးပြုမှု ကန့်သတ်ချက်များကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမို အကျိုးအမြတ် ရရှိလာစေခြင်းသည် လုပ်အားပိုမိုလိုအပ်လာပြီး စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကိုလည်း အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းက (တစ်ဧကလျှင် လူ ၁၀ ယောက်) လိုအပ်ပြီး၊ စပါးစိုက်ပျိုးရေးက (တစ်ဧကလျှင် လူ ၄ ယောက်) သာလိုအပ်သဖြင့်၊ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းက လုပ်အားပိုမိုလိုအပ်ပါသည်။³⁸ ငါးများသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေခဲနှင့် ငါးစာ ထုတ်လုပ်ရေးတို့တွင်လည်း လုပ်ငန်းများစွာ တိုးချဲ့ရပါမည်။³⁹ ယင်းတို့ကို အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေရန်၊ ပြည်တွင်း ရေလုပ်ငန်း ကုန်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတို့တွင်ထားရှိသော ကန့်သတ်ချက်များကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးရပါမည်။⁴⁰ အထွက်နှုန်းညံ့သော လယ်ယာမြေများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ချောမွေ့ စွာ ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် မြေယာမဲ့တောင်သူလယ်သမားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်နိုင်ပါသည်။

မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လျော့ပေါ့ပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာမဲ့များဦးရေကို လျော့ကျစေရန် အကူအညီပေးနိုင်ပါသည်။ အချို့သော မြေယာမဲ့ ပုဂ္ဂလိကများနှင့် အုပ်စုများသည် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ မြေယာများကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး ခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုမြေများမှာ သစ်တောမြေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း ဟု အတန်းအစား သတ်မှတ်ထားသည်။ မြေများဖြစ်ပြီး၊ စိုက်ပျိုးမြေမဟုတ်ပါ။⁴¹ မြေယာကို လယ်ယာမြေအဖြစ် အတန်းအစား သတ်မှတ်ပြီး၊ တောင်သူလယ်သမားအတွက် မှတ်ပုံတင် ပေးခြင်းမပြုမီ ပြုလုပ်ရသည်။

³⁶ A comparison with neighboring Bangladesh, which has few land use restrictions, suggests that liberalizing the land use market in Burma would only increase the current aquaculture land use from the current 1.1% share of rice area to 3.2%. Belton, supra note 9.
³⁷ BELTON, supra note 22, at 93.
³⁸ *Id.* at 72.
³⁹ *Id.* at 4, 6
⁴⁰ *Id.* at 101
⁴¹ NAMATI & LANDESA, supra note 5, at 7.

တရားဝင်ပြောင်းလဲမှုမှာ အချိန်များစွာကုန်ပြီး၊ ရှုပ်ထွေးလှ ပါသည်။⁴² တောင်သူလယ်သမားများနှင့် အရာထမ်းအမှုထမ်းများက ယင်းအချက်များကို ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အလွန်ခက်ခဲကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ မြေအတန်းအစားပြန်လည် ခွဲခြား သတ်မှတ်ရာတွင် တွေ့ကြုံရသော အခက်အခဲများတွင် နည်းဥပဒေများ ရှုပ်ထွေး ခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ကြီးလေးခြင်း၊ အစိုးရအရာထမ်းအမှုထမ်း များတွင် အခွင့်အာဏာမရှိခြင်းတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။⁴³ ။ ဤစနစ်တွင် တရားမဝင်အခ ကြေးငွေများ၊ လာဘ်ငွေများပေးရခြင်းမှာ မဆန်း တော့ပါ။ အဂတိလိုက်စားသော စနစ်ဖြစ် ပါသည်။ မြေအသုံးပြုမှုပုံစံတစ်ခုမှ မြေအသုံးပြုမှုပုံစံ အခြားတစ်ခုသို့ လွယ်ကူစွာ ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်းသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု အကျိုးစီးပွားများ ရရှိမှု၊ အစိုးရလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အညီဖြစ်မှုနှင့် တရားမဝင်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရမှုများ မရှိဘဲ၊ နိုင်ငံ၏စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်သူများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပါမည်။ မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုတိုးတက်ခြင်းကြောင့် တောင်သူ လယ်သမားများက မြေယာတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံလာမှု ဖြောင့်ဖြူးလာပြီး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ရေးအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ကောင်းများ ရရှိလာပါမည်။⁴⁴

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးလှုပ်ရှားမှုများ

အစားအစာ အချုပ်အချာအာဏာပိုင်မှု သို့မဟုတ် တောင်သူလယ်သမားများအား ယင်းတို့၏ သီးနှံများနှင့် လယ်ကွင်းများအပေါ် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်၊ ထိန်းချုပ်ခွင့်ရှိမှု နှင့် ယင်းတို့ကိုယ်တိုင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခွင့်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်မှု အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှု တစ်ဖြည်းဖြည်း ပေါ်ပေါက်နေပါသည်။⁴⁵ အစားအစာ အချုပ် အချာအာဏာပိုင်မှုဆိုသည်မှာ " မြေယာများ၊ နယ်မြေများ၊ ရေ၊ မျိုးစေ့၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဂေဟမျိုးစုံတည်ရှိမှုကို အစားအစာ ထုတ်လုပ်သူများ ကိုယ်တိုင် မည်သို့ အသုံးပြုမည်၊ မည်သို့စီမံခန့်ခွဲမည်ကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်" ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။⁴⁶ လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမား သန်း ၂၀၀ ကျော်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် လာဗီယာကင်နီပီစီနာ ခေါ် သည့် အဖွဲ့အစည်းက တောင်သူလယ်သမားများအား အစားအစာလုံခြုံမှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်နိုင်ရန် နှင့် ရိုးရာဓလေ့အတိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရိုးရာဓလေ့ အတိုင်း

⁴² *Id.* at 27.
⁴³ *Id.*
⁴⁴ *Id.* at 7
⁴⁵ International Forum for Agro-Ecology, Selingue, Mali 2-3 (Feb. 24-27, 2015), <http://www.foodsovereignty.org/wp-content/uploads/2015/10/NYELENI-2015-ENGLISH-FINAL-WEBSITE.pdf>.
⁴⁶ La Via Campesina, *What is La Via Campesina?*, (Feb. 9, 2011), <https://viacampesina.org/en/index.php/organisation-mainmenu-44/what-is-la-via-campesina-mainmenu-45>

စိုက်ပျိုးသည်နည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုခြင်းဟု တင်ပြထားပါသည်။⁴⁷ မြေယာကို သတ်မှတ် သည်သီးနှံ သို့မဟုတ် အသုံးပြုမှုအတွက်သာ သတ်မှတ်ခြင်းသည် တစ်နေရာတည်းတွင် အခြားသီးနှံများလည်း စိုက်ပျိုးခြင်းကြောင့် သီးနှံတစ်မျိုး အထွက်ညံ့သည် အခါတွင်လည်း၊ ကျန် သီးနှံများ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သော ရိုးရာစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သီးနှံတစ်မျိုးက အခြားသီးနှံ တစ်မျိုးအား အကျိုးပြုနိုင်ပြီး၊ အခြေအနေဆိုးသည်အခါများတွင် ဆုံးရှုံးမှုမဖြစ်ရန် ကာကွယ်ပေးသည်။ သီးညှပ်စိုက်ပျိုးခြင်း ကဲ့သို့သော အလေ့အထများကို ခွင့်မပြုပါ။⁴⁸ လာဗီယာကမ်မီစီနာ က စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်နှင့်အစားအစာ အချုပ်အချာ အာဏာပိုင်မှုကို အခြေခံထားသည်။ တောင်သူ လယ်သမား အခြေပြု ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စနစ်များသည် စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်သူ လုပ်ငန်းကြီးများက မဆောင်ရွက်ပဲ ကျန်ရှိနေ သည်။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ဆည်း ပေးကြောင်း အကြံပြုပါသည်။⁴⁹

ဤပုံစံသည် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူလယ်သမားများ၏ တာဝန်သိသော လယ်ယာ လုပ်ကိုင်မှု အပေါ် မူတည်နေပါသည်။ ယင်း တာဝန်သိသော လယ်ယာလုပ်ကိုင်မှုမှာ အကျိုးအမြတ်လည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းမှာ သီးနှံအလှည့်ကျစိုက်ပျိုးသည်စနစ်များ ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အချိန်နှင့် နေရာ အားလျော်စွာ သီးထပ်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ဂေဟစနစ်ကျင့်သုံးခြင်းကဲ့သို့သော သဘောတရားများ အပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။⁵⁰ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမျိုးစုံပါဝင်သော လုပ်ငန်းခွင် ဂေဟမျိုးစုံစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းသည် သီးနှံများ၊ သစ်ပင်များနှင့် မွေးမြူရေးတို့ကောင်းစွာ ပေါင်းစပ်ပါဝင်မှု လိုအပ် ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိ မြေအတန်းအစားခွဲခြားသတ်မှတ်သည်စနစ်အရ ယင်းသို့ ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်မညီပါ။ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် အရှေ့အာရှ လာဗီယာကမ်မီစီနာ လူငယ်များက သီးနှံတစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ဆင်းရဲသည်။ တောင်သူလယ်သမား မိသားစုများ ကို ကြွေးထူစေသည်အပြင်၊ လယ်ယာမြေဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်နိုင်မှုကြောင့် အထူး ဆန့်ကျင်ကြပါသည်။⁵¹

ထို့ပြင် မိမိတို့ဆန္ဒအလျောက် ရေးဆွဲသည် အမျိုးသားစားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအတွက် မြေယာ၊ သားငါး၊ သစ်တောများနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အား တာဝန်ခံသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စေတနာဖြင့် တန်ဖိုးထား၍ လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် လမ်းညွှန်ချက်များ (ဗီဂျီဂျီတီ) ကို တောင်သူ

⁴⁷ Busani Bafana, *The Beating Pulse of Food Security in Africa*, Inter Press Service (Oct. 12, 2016), <http://www.ipsnews.net/2016/10/the-beating-pulse-of-food-security-in-africa/>.
⁴⁸ *Id.*
⁴⁹ *Id.* at 1
⁵⁰ *Id.* at 2
⁵¹ La Via Campesina, *South East Asia: La Via Campesina Youth, The Seed of Hope* (Nov. 19, 2007), <https://viacampesina.org/en/index.php/news-from-the-regions-mainmenu-29/439-south-east-asia-la-via-campesina-youth-the-seed-of-hope>

လယ်သမားများက မိမိတို့လယ်ယာမြေများကို စိုက်ပျိုးရေးအတွက်သာ အသုံးပြုရန် တောင်သူ လယ်သမားများ၏ တောင်းဆိုမှုကို ထောက်ခံရန် ရေးဆွဲနိုင်ပါသည်။⁵² ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အဖွဲ့က အခြား အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ မူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့သည်။ လမ်းညွှန်ချက် များက မြေယာ၊ ငါးမွေးမြူခြင်းနှင့် သစ်တောများကို ယခင်က တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ အသိအမှတ် မပြုခဲ့သည်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားများ၊ တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် မိမိတို့၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတွက် မြေယာကို မိမိတို့နေရသူများအား ထိတွေ့အသုံးပြုခွင့်ပေးရန် နိုင်ငံများအား တိုက်တွန်း ထားပါသည်။⁵³ ဗီဂျီဂျီတီ က စိုက်ပျိုးရေးတွင် စိုက်ပျိုးရေး ဂေဟဗေဒ ဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများကို ထောက်ခံ ထားပြီး၊⁵⁴ အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားပါသည်။ " နေရာဒေသအလိုက် စီမံကိန်းချမှတ်ရာ တွင် မြေယာကို သီးနှံမျိုးစုံပါဝင်ပြီး၊ မြေ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် သစ်တောများကို ရေရှည်စီမံခန့်ခွဲမှု မြှင့်တင်ရန်လိုခြင်း၊ ယင်းတို့တွင် စိုက်ပျိုးရေးဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ ချည်း ကပ်နည်းလမ်းများ ၊ ရေရှည် စူးစိုက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှုတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။⁵⁵ ဗီဂျီဂျီတီ က လုပ်ငန်းငယ်လုပ်ကိုင်သူများက ချေးငွေ၊ သီးနှံအာမခံ ရရှိနိုင်ရန်နှင့် စိုက်ပျိုး ရေးတိုးချဲ့ရန်အတွက် အကူအညီရရှိရန် အစိုးရက အာမခံသင့်ကြောင်းလည်း ထည့်သွင်း ထားပါသည်။⁵⁶

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိရစ္ဆာန်များမှ ပရိုတင်းဓာတ်ရရှိမှုတွင် အဓိကကျသော ငါးထုတ်လုပ်မှု အပေါ် ပြည်တွင်း စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်မှုက တည်မှီနေသည်။⁵⁷ မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း တွင် ငါးမွေးမြူမှု လုပ်ငန်းငယ်များ နည်းပါးသဖြင့် ၊ ယင်းဒေသတွင် ငါးများ ဈေးသင့်တင် စွာဖြင့် ဝယ်ယူ ရရှိ နိုင်ရေး သည် အမျိုးသားအာဟာရ ပြည့်ဝရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ သို့သော် စိုက်ပျိုးမြေအသုံးချမှုကန့်သတ်ချက်များကို မလျှော့ပေးပဲ မဖြစ်နိုင်ပါ။⁵⁸ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ရရှိနိုင်ရန် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိထားသူများကို မြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲရေးအတွက် လျှောက်လွှာတင်သွင်းခြင်းတာဝန်မရှိစေပဲ သို့မဟုတ်

⁵² INTERNATIONAL PLANNING COMMITTEE FOR FOOD SOVEREIGNTY (IPCFS), PEOPLE'S MANUAL ON THE GUIDELINES ON GOVERNANCE OF LAND, FISHERIES, AND FORESTS: A GUIDE FOR PROMOTION, IMPLEMENTATION, MONITORING, AND EVALUATION 20 (2016),
⁵³ *Id.* at 18, 21.
⁵⁴ FAO, VOLUNTARY GUIDELINES ON THE RESPONSIBLE GOVERNANCE OF TENURE OF LAND, FISHERIES, AND FORESTS IN THE CONTEXT OF NATIONAL FOOD SECURITY vi (2012), <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>.
⁵⁵ *Id.* at 32.
⁵⁶ *Id.* at 24
⁵⁷ BELTON, *supra* note 22, at 3; Belton, *supra* note 9.
⁵⁸ BELTON, *supra* note 22, at 97.

တားမြစ်မှုမပြုပဲ မိမိတို့စိုက်ပျိုးမည်သီးနှံနှင့် စိုက်ပျိုးထုတ် လုပ်မှုကို မိမိတို့ဘာသာဆုံးဖြတ်ရန် လွတ်လပ်ခွင့်ပေးသင့်ပါသည်။⁵⁹

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အလွန်ကြီးမားစွာ အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိနေသည်။⁶⁰ ယင်းအကျိုးသက်ရောက်မှုများမှာ လာမည်နှစ်များတွင် ပိုဆိုး လာမည်ဟု မျှော်လင့် ရပြီး၊ အထူးအားဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများကို ပိုမိုထိခိုက်စေ မည်ဟု ခန့်မှန်းရ ပါသည်။⁶¹ စပါး ထွက်ရှိနိုင်မှုသည်၁၉၉၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ၅၀%အထိ လျော့ကျမည်ဟု ခန့်မှန်းရပြီး၊ စပါးစိုက်တောင်သူလယ်သမားများက အထူး ထိခိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ကြောင့်ထိခိုက်မှု လျော့နည်းစေခြင်း၊ ရာသီ ဥတုပြောင်းလဲမှုကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေခြင်းနှင့် ယင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေခြင်းတို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးကိုကာကွယ်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းငယ် လုပ်ကိုင်သူများ၏ သက်သာချောင်ချိရေးအတွက် အခြေခံ ကျပါသည်။

အခြားသော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တိုက်ဖျက်ရေး အတွက် လုပ်ဆောင်နေကြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် ရာသီဥတုဒဏ်ခံသည် ရေပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပိုမိုတောင်တန်းခိုင်မာရေးအတွက် စမ်းသပ် စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ် လျော့နည်းစေရေး ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ခန့်တောဂေဟစနစ်များ ပြန်လည်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။⁶² အင်ဒို နီးရှားနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေပြုသည် ချည်းကပ်နည်းကို ပိုမိုဆောင်ရွက်နေ သည်။ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု၊ မီးခိုးငွေ့ လျော့ချခြင်းနှင့် ရာသီဥတုခံနိုင်ခြင်းတို့နှင့်ပြည့်စုံသည် သစ်တောနှင့် မြေအသုံးချမှု ပြောင်းလဲရေးကို အဓိကထားသည်။⁶³ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင်မူ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ကြောင့် တောင်သူ လယ်သမားများမှာ နေရာပြောင်းရွှေ့ကြရသဖြင့်၊ သစ်တောမြေများကို စိုက်ပျိုးမြေများအဖြစ် ပိုမို ပြောင်းလဲလာနေရသည်။⁶⁴ ပေါ်ပေါက်လာသည့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် အခြေအနေမှန်များကို

⁵⁹ *Id.* at 99.
⁶⁰ ASIAN DEVELOPMENT BANK, CLIMATE CHANGE IN SOUTHEAST ASIA: FOCUSED ACTIONS ON THE FRONTLINES OF CLIMATE CHANGE (2016), http://innovation.brac.net/fif2016/images/library/climate-change-sea_ADB.pdf.
⁶¹ *Id.* at 5
⁶² *Id.* at 16-17
⁶³ *Id.* at 18-19.
⁶⁴ *Id.* at 22-23

ဥပဒေနှင့် အညီ အသိအမှတ်ပြုရန် ယန္တရားမရှိဘဲ၊ တစ်ပြိုင်နက်တည်းတွင် အရင်းအမြစ်များ ကို ရေရှည် အသုံးပြုနေသောကြောင့်၊ ဤတောင်သူလယ်သမားများသည် မြေယာမဲ့များ ဖြစ်လာနိုင် ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင်မူ အခြားနည်းလမ်းအဖြစ် သစ်တောမြေကို စိုက်ပျိုးခြင်း အဖြစ် ပြောင်းလဲ ပေးမည်အစား သစ်တောမြေတွင် လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက် ပေးနေကြပါသည်။

ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့က အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန်နှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု တိုးတက်စေရန် လိုက်လျော ညီထွေဖြစ်စေမည် ဆောင်ရွက်ချက်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက် ရန် ထောက်ခံထားပါသည်။⁶⁵ ယင်းထောက်ခံချက်များတွင် စိုက်ပျိုးမှုအလေ့အထများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရာသီဥတုဒဏ်ခံသည် သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းမှုနှင့် ရေစီမံခန့်ခွဲမှုတိုးတက်စေခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းနိုင် သည့် မူဝါဒချမှတ်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် (စိုက်ပျိုးခြင်းအတန်းအစားခွဲခြား မှုစနစ်သစ်) အကောင်အထည်ဖော်မည် မူဝါဒကို ပထမဦးစွာ တောင်သူလယ်သမား များအား ရှင်းပြပြီး၊ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် နည်းလမ်းများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းပါသည်။ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ တောင်သူ လယ်သမားများသည် ရှေ့လာမည့်နှစ်များတွင် မိမိတို့လယ်ယာမြေကို ပိုမိုစောင့်ရှောက် ပြီး၊ ယင်းက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု အကျိုးသက်ရောက်မှု လျော့နည်းစေကာ လယ်ယာ မြေတစ်ကွက်ချင်းအလိုက် ပိုမို၍ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်မှု မြင့်မားလာမည်ဟု မျှော်လင့်ရပါ သည်။⁶⁶

အလွန်မိုးခေါင်သည်အပြင်၊ အလွန်ရေကြီးခြင်းနှင့် မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်းများကြောင့် လယ်ယာမြေ များသည် ယင်းတို့နှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိရန်နှင့် ခံနိုင်ရည်ရှိရန်မှာ အလွန် အရေးကြီးသည်။⁶⁷ ရေနှင့် အပူချိန်တို့က လယ်ယာမြေများကို ထိခိုက်စေယုံသာမက၊ ရာသီဥတု ကောင်းမွန်သည် နှစ်များမှာပင် သီးနှံများကို ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိကြသည်။ ပိုးမွှားများကလည်း များပြားလာမည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။⁶⁸ လက်ရှိမြေအသုံးပြုမှုစည်းမျဉ်းများကို ဖြေလျှော့၍ ၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုမှုဟူသည် စကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ချဲ့ထွင်လိုက်ပါက တောင်သူ လယ်သမားများ အနေဖြင့် ယင်းတို့၏လယ်ယာမြေများကို ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုလိုက်လျော ညီထွေဖြစ်ပြီး၊

⁶⁵ World Bank & Food and Agriculture Organization (FAO), *Climate Change Adaptation in Agricultural Investment in East Asia and the Pacific: Issues and Options*, Workshop Highlights 6 (May 16-17, 2011).
⁶⁶ Long-term soil carbon conservation requires adoption of land management practices that can yield long-term returns but require up-front costs that often do not make financial sense to land-insecure smallholders. Lisen Runsten & Marja-Liisa Tapio-Bistrom, LAND TENURE, CLIMATE CHANGE
⁶⁷ M. Stevanović et al, *The impact of high-end climate change on agricultural welfare*, SCIENCE ADVANCES (Aug. 2016), <http://advances.sciencemag.org/content/2/8/e1501452.full>.
⁶⁸ World Bank & FAO, supra note 65, at 11.

မုန်တိုင်းဒဏ် ပိုမိုခံနိုင်ရန် ပြုလုပ်ခွင့်ပြုရာ ရောက်ပါမည်။ သို့မှသာ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် သီးနှံတစ်မျိုး အထွက်လျော့နည်းလျှင်၊ အခြားသီးနှံတစ်မျိုးက ထိုဆုံးရှုံးမှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။ တောင်သူလယ် သမားမှာလည်း ငွေရေးကြေးရေးအရ နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ရှိမည် မဟုတ်တော့ပါ။

သီးညှပ်စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရေးအတွက်၊ အထူးသဖြင့် သီးနှံတစ်မျိုးက နိုက်တြိုဂျင်ကို ထိန်းသိမ်းပြီး၊ ကာဘွန်ကို ဖယ်ထုတ်လိုက်သည်အခါ၊ ကောင်းမွန် သော အကျိုးတရားများ ရရှိနိုင်ပါသည်။⁶⁹ ဥပမာ ပဲလွမ်း သည် မိုးခေါင် သည် ဒဏ်ခံနိုင်သည်အပြင်၊ မြေဆီလွှာတွင်လည်း နိုက်တြိုဂျင်ကို ထိန်းသိမ်းပေးသဖြင့် ယင်းပဲများကို ရာသီဥတု ဒဏ်ခံနိုင်သည်အပြင် အခြား အနီးအနားရှိ သီးနှံများ၏ ရာသီဥတုဒဏ် ခံနိုင်မှုကို အကျိုးပြုပါသည်။⁷⁰ မွေးမြူရေးနှင့် စိုက်ပျိုးကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကို ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဓာတု ဓာတ်မြေဩဇာများ သုံးစွဲမှုကို လျော့ချနိုင်သည်အပြင်၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကိုလည်း နှေးကွေးစေပါသည်။⁷¹ သီးနှံများ အနီးတစ်လျှောက် သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ကာဘွန်များ စုတ်ယူစေခြင်းဖြင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို သက်သာလျော့ပါးစေပြီး၊ ပျက်စီးလွယ်သော သီးနှံများကိုလည်း အခြား အဖျက်အစီးများ ဒဏ်မှ အကာအကွယ်ပေးနိုင်ပါသည်။ လာဗီယာ ကမ်ပီပီဟာ ၏ လေ့လာချက်အရ မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်သည်အခါ သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးသော သို့မဟုတ် အလှည့်ကျသီးနှံစိုက်ပျိုးသောစနစ်က ၅၀% ပျက်စီးပြီး၊ ယင်းအနီးအနားရှိ သီးနှံတစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးသောစနစ် များက ၈၀%အထိ ပျက်စီးကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိထားပါသည်။⁷² သီးနှံမျိုးစုံ အကန့်လိုက် စိုက်ပျိုးသော စိုက်ပျိုးကွင်းများမှာ အနီးအနားရှိ အခြားစိုက်ပျိုးကွင်းများထက် ပိုမိုလျင်မြန်စွာ မိမိတို့ ရည်မှန်းထားသည် အထွက်နှုန်းကို ပြန်လည်ရရှိကြပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု အခြေအနေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ပြောင်းလဲနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများနှင့်အညီ အလျင်အမြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ တောင်သူလယ်သမား များသည် အစိုးရ၏ဗျူရိုကရေစီစနစ်၏ တာဝန်ရှိမှုကြောင့် ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို မနှောင့်နှေးစေပဲ၊ မိမိတို့ နှစ်သက်ရာ သီးနှံဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခွင့်ရှိရပါမည်။ ဤရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်သည် တောင်သူလယ်သမား တစ်ဦးချင်းအတွက်သာမက အကျိုးရှိစေ ပါသည်။ လုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု နှင့်

⁶⁹ Bafana, supra note 47.
⁷⁰ GRAIN, *Food and climate change: the forgotten link* (Sept. 2011), <https://www.grain.org/article/entries/4357-food-and-climate-change-the-forgotten-link>.
⁷¹ ASIAN DEVELOPMENT BANK, supra note 60, at 6.
⁷² LA VIA CAMPESINA, supra note **Error! Bookmark not defined.**, at 11

ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှု၊ အခွင့်အရေးများ မရှိခြင်း သည်လည်း အရှေ့တောင်အာရှတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အထများ ချမှတ်ရေးတွင် အခက်အခဲဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁷³ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို သုတေသနပြုသည်။ ပို၍စိတ်ဒဏ်ခံရနိုင်စွမ်းကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် လေ့လာချက်အသစ်အရ အရှေ့တောင်အာရှသည် စားနပ်ရိက္ခာ ဈေးကွက်များကို ဖြေလျှော့ပေး ခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ ဆိုးကျိုးများကို တစ်ဝက်လျှော့ချရန် ကူညီဆောင်ရွက် ပေးနိုင်ပါသည်။⁷⁴ စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုမှုကို ဖြေလျှော့ပေးခြင်းဖြင့် သီးနှံရွေးချယ်မှု၊ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အစိုးရက ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုပေးခြင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်၍ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ဆွဲဆောင်မှုရှိပေမည်။

သီးနှံရွေးချယ်ခွင့်၏ အခြေခံ

တောင်သူလယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးရေးကုန် ထုတ်လုပ်မှုတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အထောက်အကူပြုပြီး၊ ယင်းတို့က မည်သည့်သီးနှံ စိုက်ပျိုး မည်ကို ရွေးချယ်ခွင့်ပေးခြင်းသည် တောင်သူလယ်သမား တစ်ဦးချင်း၏ သက်သာချောင်ချိရေး ထက်ပိုမိုသည်။ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ် လပ်ခွင့်သည်သီးနှံ အထွက်တိုးခြင်း၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ် ပိုမိုခံနိုင်ခြင်း၊ ဈေးကွက်တည်ငြိမ်မှု တိုးတက်လာခြင်း စသည်၊ အရေးကြီးသော စီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများနှင့် ဆက်စပ် နေပါသည်။

စီးပွားရေး

သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်အတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းပြချက်များစွာရှိပါ သည်။ အောက်ပါအကြောင်းပြချက်များသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ခိုင်မြဲသည်၊ တောင်သူ လယ်သမားများ၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် သီးထပ်စိုက်ပျိုးခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူး ဟူသည် ကျယ်ပြန့်သော အမျိုးအစား နှစ်မျိုးတွင် ကျရောက်ပါသည်။

အဆိုပြုထားသည်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အသီးအပွင့်ကို မခံစားရမီ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန် နောက်ထပ်ခြေလှမ်းများကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်လုပ်မှုသည်

⁷³ World Bank & FAO, supra note 65, at 11-12.
⁷⁴ Stevanović, supra note 67.

အိမ်နီးချင်း ကမ္ဘာ့ဒီးယား၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံများအပါအဝင် စိုက်ပျိုးရေး တိုးချဲ့ခြင်း၊ ချေးငွေ၊ ဆည်မြောင်း၊ အထွက်ကောင်းမျိုးစေ့နှင့် ဓာတ်မြေဩဇာ ပိုမိုရရှိနိုင် သည်။ နိုင်ငံများထက် နောက်ကျကျန် နေခဲ့ပါသည်။⁷⁵ သီးထပ်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အထွက် တိုးခြင်းကို အထောက်အကူပြုရန်မှာ အစိုးရက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လိုအပ်ပါသည်။⁷⁶ သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့် နှင့် အခြားမြေယာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများကို စိုက်ပျိုးရေး တိုးချဲ့ မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ချေးငွေရရှိနိုင်မှုတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။⁷⁷ လက်ရှိ ကာလတွင် စပါးစိုက်တောင်သူများအတွက် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ် (အမ်မ်အေ ဒီဘီ) က တစ်ဧကလျှင် ကျပ် ၁၀၀၀၀ အထိ ထုတ်ချေးပြီး၊ စပါးမစိုက်သည့် တောင်သူ များကိုမူ တစ်ဧကလျှင် ကျပ် ၂၀၀၀၀ သာ ထုတ်ချေးသဖြင့် စပါးစိုက်တောင်သူများကို ဦးစားပေး ပါသည်။ ယင်းက တောင်သူ တစ်ဦးချင်းအဆင့်တွင် သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းကို အလွန် အားမပေးရာ ကျပါသည်။⁷⁸ မူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် တောင်သူတစ်ဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံး တိုးတက်လာစေရန် အဆိုပြုထားသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအကျိုးကျေးဇူးများ

သီးနှံရွေးချယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းသည် တောင်သူ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု အပေါ် သိသာထင်ရှားစွာ ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်နိုင်ပါသည်။ လက်ရှိကန့်သတ်ချက်များ အရ တောင်သူတစ်ဦးအတွက် သတ်မှတ်ထားသော သီးနှံများသည် အမြတ်အစွန်းမရရှိ နိုင်သည့်တိုင်၊ ယင်းသတ်မှတ်ထားသောသီးနှံများမှအပ အခြားသီးနှံစိုက်ပျိုးပါက ဥပဒေနှင့်မညီပေ။ ပဲနှင့် အခြား ဆီထွက်သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်း၏ မြေယာနှင့်လုပ်အား အကျိုးအမြတ်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် စပါးစိုက်ပျိုး၍ ရသည်အကျိုးအမြတ်ထက် ပိုပါ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၃-၁၄ခုနှစ် စိုက်ပျိုးရေး

⁷⁵ MERCY CORPS, AGRARIAN TRANSITIONS IN TWO AGROECOSYSTEMS OF KAYAH STATE, MYANMAR (Nov. 2013), http://www.burmalibrary.org/docs22/Report_Agrarian_Transitions_Diagnosis_in_Kayah_State_Mercy_Corps_Nov2013.pdf.
⁷⁶ Than Tun, Adam Kennedy, & Ulrike Nischan, *Promoting Agricultural Growth in Burma: A Review of Policies and an Assessment of Knowledge Gaps, Feed the Future: U.S. Government Global Hunger and Food Security Initiative, Research Report #5* p. 2 (Nov. 2015), http://fsg.afre.msu.edu/fsp/burma/Research_Paper_5_Promoting_Agricultural_Growth.pdf.
⁷⁷ Currently, MADB borrowing is geared toward landholders and there are restrictions on maximum borrowing that are arguably insufficient for high-quality crops. Tun, *supra* note 76, at 9, 12-13. Irrigation schemes are also tailored toward rice production to the detriment of higher-value crops. International Water Management Institute (IWMI), *Improving water management in Myanmar's dry zone for food security, livelihoods and health* (2015).
“The second crucial element in the five Asian successes was the support of these new land secure smallholder farmers with agricultural extension services. Agricultural extension services are essential to building confident and capable farming families, and they must be regularly accessible. In Japan in the 1940s, for example, these services were so pervasive that the government provided one extension worker, or trainer, per village. This technical advice on planting, cultivation, seeds, irrigation, soil, animal husbandry and many other subjects were a critical piece of these nations’ growth.” LANDESA & NAMATI, *supra* note 5, AT 13. Similarly, BASIX in India is an example of extension services adapted to the agro-climatic zones and tied to inputs and credit. V. Mahajan & K. Vasumathi, *Combining Extension Services with Agricultural Credit: The Experience of BASIX India*, 2020 Focus 18, Brief 13, International Food Policy Research Institute (2010).
⁷⁸ Tun, *supra* note 76, at 12. If the MADB allowed farmers in Kayah State to access credit to plant rubber trees, for instance, these farmers could profitably sell latex to China, where rubber cannot be grown. MERCY CORPS, AGRARIAN TRANSITIONS IN TWO AGROECOSYSTEMS OF KAYAH STATE, MYANMAR (Nov. 2013),

သုတေသနပြုချက်အရ နေကြာ နှင့် မြေပဲကဲ့သို့ သီးနှံများစိုက်ပျိုးခြင်း၏ တစ်ဟက်တာအလိုက် အသားတင်အမြတ်နှင့် တစ်နေ့အလိုက် လုပ်အားထုတ်လုပ်မှုသည် စပါးစိုက်ပျိုးမှုထက် ပိုမိုပါသည်။⁷⁹ တောင်သူ များအား သီးနှံရွေးချယ်မှုလွတ်လပ်ခွင့် ပေးခြင်းသည် ယင်းတို့အား အောင်မြင်သော စိုက်ပျိုးရာသီများ ရရှိရန် အခွင့်အရေး ပိုမိုပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဥပဒေနှင့် ညီသော်လည်း အမြတ်အစွန်းမရှိပါ။ သီးနှံများနှင့် ဥပဒေနှင့်မညီသော်လည်း အမြတ်အစွန်း ရှိသည်။ သီးနှံများ အကြား မည်သည့်သီးနှံကို ရွေးချယ်ရမည် ဖြစ်နိုင်သော အခက်အခဲကို ဖယ်ရှား ပေးပါသည်။ ထို့ပြင် သီးနှံအမျိုးအစားကန့်သတ်ခြင်းကို ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းဖြင့် စပါးမစိုက် သည့်တောင်သူများအား မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လက်မှတ် လျှောက်ထားရန် အားပေးနိုင်ပြီး၊ ယင်းတို့၏မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို ပိုမိုတိုးတက်စေပါသည်။

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုပေးခြင်းသည် လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများအား ယင်းတို့၏ မြေယာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် အရေးကြီးသော ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်ပါသည်။ တောင်သူများက ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြေယာကို နိုင်ငံပိုင်အသိမ်းခံရ နိုင်သည်ဟု မစိုးရိမ်မှသာ တောင်သူက ဆောင်ရွက်ပါမည်။ အစိုးရက လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူများ၏ လုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအခွင့်အရေးများကို အထောက်အကူပေးခြင်းသည် ယင်းတို့ခံယူထားသော သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ လုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို ခိုင်မာတောင်တင်း စေရန် အရေးကြီးပါသည်။⁸⁰ ထို့ပြင် သုတေသန က ဖော်ပြသည်မှာ လုပ်ကွက်ငယ် လယ်ယာများသည် အစိုးရက ယင်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို အထောက်အကူပြုပြီး၊ နယ်ပယ်မျိုးစုံတွင် တိုးတက်လာသည်အခါ၊ လုပ်ကွက်ကြီးလယ်ယာများထက် ပိုမိုထိ ရောက်ပြီး၊ ပိုမို ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။⁸¹

ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် မြင့်မားပြီး၊ ထုတ်ကုန်၏ ဈေးနှုန်းများ နိမ့်ပါးခြင်းသည် သီးနှံစိုက် ပျိုးထုတ်လုပ်သည် တောင်သူများကို မဆွဲဆောင်နိုင်တတ်ပါ။⁸² ယင်းသို့သော အခြေအနေ မျိုးတွင်၊ စပါးကို အကျိုးအမြတ်ရရှိလောက်အောင် မထုတ်လုပ်နိုင်ပါ။ မြေယာကို လုပ်ကိုင်သည် တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို အားနည်းစေခြင်းသည် စပါးစိုက် ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးအတွက်

⁷⁹ WORLD BANK, MYANMAR: ANALYSIS OF FARM PRODUCTION ECONOMICS xx (Feb. 26, 2016), <http://documents.worldbank.org/curated/en/509581468181132091/pdf/100066-ESV-P144951-Box394886B-PUBLIC-MM-Farm-Production-Economics-online-version.pdf>.
⁸⁰ K. Deininger et al., *Tenure Security and Land-Related Investment: Evidence from Ethiopia*, World Bank (2013).
⁸¹ Landesa, *Smallholder Farming and Achieving Our Development Goals*, Issue Brief (July 2014), <https://www.landesa.org/wp-content/uploads/Issue-Brief-Smallholder-Farming-and-Achieving-Our-Development-Goals.pdf>; Hazell et al., *The Future of Small Farms for Poverty Reduction and Growth*, International Food Policy Research Institute (2007); S. Wiggins, J. Kirsten, & L. Llambi, *The Future of Small Farms*, WORLD DEVELOPMENT 38 (10): 1341-1348 (2010).
⁸² Tun, *supra* note 76, at 17; WORLD BANK, *supra* note 79, at 57.

အကျိုးမရှိယုံသာမက တောင်သူများအား မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် မလုံခြုံမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးသုံးရေ အနည်းငယ်သာလိုအပ်သော တောင်သူများအား သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးခွင့် ပေးခြင်းသည် ရာသီဥတုဒဏ်ကို ပိုမိုခံနိုင်ပြီး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကိုလည်း တိုးတက်စေပါသည်။ ဆောင်းရာသီ နှင့် နွေရာသီများတွင် စပါး စိုက်ပျိုးခြင်းသည် အခြားသီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းထက် အကျိုးအမြတ်ပိုနည်းပြီး၊ ထုတ်လုပ်မှု စရိတ် မြင့်မားပါသည်။⁸³ ၁၉၉၇-၉၈ ခုနှစ်တွင် စရိတ်များစွာ အကုန်အကျခံ၍ ဆည်ရေသွင်း စိုက်ပျိုးခဲ့သော်လည်း၊ စပါးဈေးနည်းပါးမှုကြောင့်၊ နွေစပါးထုတ်လုပ်မှု သိသိသာသာ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။⁸⁴ တောင်သူများက ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ပိုမိုသုံးစွဲသည့်တိုင်၊ စပါး ဈေးလျော့နည်းမှုကြောင့် အနည်းငယ်သာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါသည်။ တောင်သူများအတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု ပိုမိုရရှိခဲ့လျှင်၊ သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်သည် တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ (value chains) ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အကူအညီပေး နိုင်ပြီး၊ မြေယာမဲ့သူများကိုလည်း အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေးနိုင်ပါသည်။ တန်ဖိုးမြင့် ပိုကုန်သီးနှံများ ထုတ်လုပ်ခဲ့လျှင်၊ တန်ဖိုးမြင့်စားသုံးမှုထုတ်ကုန်များ ဈေးကွက်ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာပြီး၊ အလုပ်အကိုင်များလည်း ရရှိလာပါမည်။⁸⁵

သီးထပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

သီးထပ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် တောင်သူကို တိုက်ရိုက် အကျိုးကျေးဇူးပြုသည် သာမက၊ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးကို ဦးဆောင်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့ ပြီးဖြစ်သည်။⁸⁶ သီးထပ်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီးညှပ်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ပင်ကြီးများအကြားစိုက်ပျိုး ခြင်း၊ သီးနှံအလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးခြင်း နှင့် မြေဆီထိန်းသိမ်းသည့်အပင်များနှင့်ရောနှော စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးနှင့် ကုန်စည်ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်ရေး အတွက် ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရရှိကြောင်း ပြသပြီးဖြစ်သည်။ မိုက်ကရို စမ်းသပ်အဆင့်တွင် စားသုံးသီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးသော အိမ်ထောင်စုများသည် စပါးတစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးသည့် အိမ်ထောင်စုများထက် တစ်ဟက်တာချင်းတွင် ထုတ်ကုန် တန်ဖိုးမြင့်မားကြောင်း တွေ့ရသည်။⁸⁷ ဝီယက်နမ်၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ

⁸³ Ngoc Luan Nguyen, *Report on the Workshop on the South East Asian agri benchmark Rice Network*, Working Paper, Agri Benchmark (May 2013), <http://www.agribenchmark.org/fileadmin/Dateiablage/B-Cash-Crop/Working-Paper/cc-1305-RiceWS-Luan.pdf>; WORLD BANK, *supra* note 79.
⁸⁴ K. Fujita & I. Okamoto, *Agricultural Policies and Development of Burma's Agricultural Sector: An Overview*, IDE Discussion Paper 63, Chiba, Japan: Institute for Developing Economies (2006).
⁸⁵ D. Byerlee, Dolly Kyaw, U San Thein, & L Seng Kham, *Agribusiness Models for Inclusive Growth in Myanmar: Diagnosis and Ways Forward*, MSU International Development Working Paper 133 (2014).
⁸⁶ FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION (FAO), *BIODIVERSITY FOR FOOD AND AGRICULTURE: CONTRIBUTING TO FOOD SECURITY AND SUSTAINABILITY IN A CHANGING WORLD 25-26* (2011), http://www.fao.org/fileadmin/templates/biodiversity_paia/PAR-FAO-book_lr.pdf
⁸⁷ MERCY CORPS, *supra* note 78.

တို့အားလုံးတွင် စပါးနှင့်ပြောင်း ရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက် ကြပါသည်။⁸⁸ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် ပထဝီအနေအထားအရ ကွဲပြားသည်။ လယ်ယာမြေများတွင် သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းမှာ သင့်လျော်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။⁸⁹ ကင်ညာနိုင်ငံတွင် အင်းဆက်ပိုးမွှား များကို ထောင်ခြောက်ဆင်ဖမ်းသည်။ အနေဖြင့် အပင်များကို ပြောင်းခင်းအစပ်များတွင် စိုက်ပျိုးသည်။ မွေးမြူရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး စိုက်ပျိုးသည်စနစ်ကို ကျင့်သုံးရာတွင် ပြောင်းအထွက်နှုန်းသည် ပိုးသတ်ဆေးမသုံးပဲ၊ ၃၇%မှ ၁၂၉%အထိ တိုးလာပါသည်။⁹⁰

ကရင်ပြည်နယ်တွင် အချို့တောင်သူများက သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးမှုနှင့် အထွက်ကောင်းမွန်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန် သီးနှံရောနှောစိုက်ပျိုးသည်စနစ်ကို ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်ပါသည်။ ကြက်သွန်နီနှင့် နွယ်ပင်များကို စပါးနှင့် စိုက်ပျိုးကြသည်။ စပါးစတင်စိုက်ပျိုးချိန်တွင် တောင်သူ များက ခြံနွယ် ပင်မျိုးစေ့နှင့် ပန်းမျိုးစေ့များကို စပါးစိုက်သည်တူရွင်းတွင် ထည့်သွင်းစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် စပါးနှင့် ယင်းအပင်များကို ရောနှောစိုက်ပျိုးကြသည်။ အခြား စိုက်ပျိုးသည်အပင်များတွင် ငရုပ်၊ ခရမ်းသီး၊ ခရမ်းချဉ်၊ လူး၊ ပီလောပီနမ်၊ သစ်သီး၊ ရွှေဖရုံ နှင့် ပဲတို့ပါဝင်သည်။ ကြံကို ငွေဖြစ်လွယ်သော သီးနှံအဖြစ် ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာကြသည်။⁹¹

သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်တွင် ဆုံးရှုံးရနိုင်သည်။ အန္တရာယ်မှ လည်း ရှောင်ရှားနိုင်ပါသဖြင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ တောင်သူများအတွက်နှင့် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး တစ်ရပ် လုံးအတွက်ပါ အကျိုးရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေး ပို့ကုန်များတွင် ပဲ၊ စပါး နှင့် ရာဘာ တို့ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းတို့သည် ပို့ကုန်၏ ၆၅%၊ ၁၆%၊ ၁၃% အသီးသီးရှိကြ ပါသည်။ ပဲ ၇၀%ခန့်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ပါသည်။ ပို့ကုန်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံက မထုတ်လုပ်နိုင်မှု အပေါ် အလွန်အားပြုထားသည်။ ယင်းမှာ မလိုအပ်ပဲ အလွန် အန္တရာယ် များလှသည်။⁹² ပိုမိုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် အာဆီယံ ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက်များက တန်ဖိုးမြင့်ကုန်စည်များနှင့် ကုန်ချောများ ဖွံ့ဖြိုးလာရန် လွယ်ကူမှုအခွင့်အလမ်းများ ပေးနိုင်ပါသည်။⁹³

⁸⁸ Nguyen, *supra* note 83.
⁸⁹ ZUO MENXIAO, CROP DIVERSIFICATION IN THE ASIA-PACIFIC REGION, FAO (March 2001), <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/003/x6906e/x6906e00.pdf>; D. Dawe, *Agricultural Transformation of Middle-Income Asian Economies: Diversification, Farm Size and Mechanization*, World Bank, Farmgate to Market Study on Managing the Agri-Food Transition in East Asia (2015).
⁹⁰ LA VIA CAMPESINA, *supra* note **Error! Bookmark not defined.**, at 7.
⁹¹ THE KAREN ENVIRONMENTAL AND SOCIAL ACTION NETWORK, DIVERSITY DEGRADED: VULNERABILITY OF CULTURAL AND NATURAL DIVERSITY IN NORTHERN KAREN STATE, BURMA 26 (Dec. 2005), http://www.burmalibrary.org/docs13/KESAN-diversity_degraded-en-op7550.pdf.
⁹² OECD, MULTI-DIMENSION REVIEW OF MYANMAR: VOLUME 2. IN-DEPTH ANALYSIS AND RECOMMENDATIONS 53 (2015), http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/development/multi-dimensional-review-of-Myanmar_9789264220577-en#page55
⁹³ Tun, *supra* note 76, at 2.

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်သည်လည်း အလားတူပင် သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးသော တောင်သူများကို ငွေချေးပါက၊ စပါးအထွက်ညံ့သော နှစ်များတွင် ချေးငွေပြန်မဆပ်ခြင်း အန္တရာယ်မှ ကင်းလွတ် နိုင်ပါသည်။⁹⁴

နိုင်ငံများတွင် ဝင်ငွေတိုးတက်လာသဖြင့် ဆန်စပါးစားသုံးမှု ကျဆင်းလိမ့်မည်ဟု မျှော် လင်ရပါသည်။ ဝင်ငွေမြင့်မားသူများက ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆီ၊ မွေးမြူရေးထုတ်ကုန်များ နှင့် သစ်သီးများကို ရွေးချယ်စားသုံးကြပါသည်။ အာရှတိုက်တွင် (ဈေးကွက်၏ ၈၀%) ဆန်စားသုံးမှုသည် လက်ရှိတွင် တည်ငြိမ်နေသော်လည်း၊ ဆန်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေဝေစု သုံးစွဲမှုမှာ ကျဆင်းနေသည်။ အာဖရိကတိုက်တွင် ဆန်စားသုံးမှု ပိုမိုများပြားလာ၍ အာရှ ဆန် ပိုမိုလိုအပ်လာပါသည်။ သို့ရာတွင် အာဖရိကတိုက်တွင် ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာသဖြင့်၊ အာဖရိကတိုက်တွင် အာရှ အရန်ဆန်များ၏ ကံကြမ္မာမှာ အာဖရိက စပါးစိုက်တောင်သူများ၏ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုအပေါ် မူတည်နေပေသည်။⁹⁵ ရေရှည်တွင် အာရှ ဆန်များ ဝယ်လိုအား ကျဆင်းလာနိုင်ပါသည်။

သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်အရ ဆန်စပါးအမြောက်အမြား ထုတ်လုပ်သော နိုင်ငံများက ဆန်စပါးကို ဆက်လက်ထုတ်လုပ်နေမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ အခြားနိုင်ငံများကမူ သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးလာကြပါမည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာနက ပြုလုပ်သော သုတေ သနအရ စစ်ကိုင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ် နှင့် ပဲခူးတို့က ဆန်စပါး အများဆုံးထွက်ပြီး၊ ကရင်နှင့် ချင်းတို့ အနည်းဆုံးထွက်ပါသည်။⁹⁶ ဤရလဒ်များက နွေစပါးများ အခြားသီးနှံများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး နယ်မြေ အချို့တို့တွင်သာ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ ပါသည်။⁹⁷ အလားတူပင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက စီးပွားရေးဖြေလျှော့မှု သည် စပါးကို ခွဲတမ်းကျစိုက်ပျိုးစေမှုကို ဖယ်ရှားပြီးနောက်၊ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် စပါး အထွက်တိုးချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေပါသည်။⁹⁸

⁹⁴ *Id.* at 12.
⁹⁵ Nguyen, *supra* note 83.
⁹⁶ OECD, MULTI-DIMENSIONAL REVIEW OF MYANMAR: VOLUME 2. IN-DEPTH ANALYSIS AND RECOMMENDATIONS 52, Box 2.2 (2015), http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/development/multi-dimensional-review-of-Myanmar_9789264220577-en#page55;
WORLD BANK, BURMA: ANALYSIS OF FARM PRODUCTION ECONOMICS (Feb. 26, 2016), <http://documents.worldbank.org/curated/en/509581468181132091/pdf/100066-ESW-P144951-Box394886B-PUBLIC-MM-Farm-Production-Economics-online-version.pdf>.
⁹⁷ WORLD BANK, *supra* note 79, at xxi.
⁹⁸ Jean-François Le Coq & Guy Trébuil, *Impact of Economic Liberalization on Rice Intensification, Agricultural Diversification and Rural Livelihoods in the Mekong Delta, Vietnam*, Southeast Asian Studies Vol. 42.4, pp. 519-547 (2005).

ဥပဒေရေးရာ

မကြာမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒတွင် သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်အတွက် အခွင့်အရေးအခြေပြု တင်ပြချက်များစွာ ဖော်ပြထားသည်။ အပိုဒ် ၈ (၄) တွင် သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်ကို အခြေခံသဘောတရားတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြထား သည်။ "သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့် ပေးရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးကျိုးမသက်ရောက် နိုင်သော စိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာများကို ခွင့်ပြုရန် " ဖော်ပြထားသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်း မွန်မှုကို သီးနှံရွေးချယ်မှုလွတ်လပ်ခွင့်ထက် ဦးစားပေး ထားသော်လည်း၊ ယင်းလွတ်လပ်ခွင့် ၏ အဆင့်မှာ မူဝါဒ၏ အခြေခံ သဘောတရား တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ဒွိဟဖြစ်စရာမရှိပါ။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် တောင်သူများ၏ အခွင့်အရေးများတွင် သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့် လည်း ပါဝင်သည်။ တရုတ်တောင်သူများအတွက် သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်ကို အာမခံ ထားပါသည်။ ထို့အတူ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု၊ အခွင့်အရေးများကို ငှားရမ်းခွင့် သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းခွင့်၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အခြားနည်းအသုံးပြုခွင့် နှင့် အမွေ ဆက်ခံခွင့်လည်း ရှိသည်။⁹⁹

အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒအရ တောင်သူများသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုလည်း ရှိသည်။ အပိုဒ် ၆ (ခ) တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ "လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက် နယ်မြေများရှိ ပြည်သူ့အားလုံး၏ စားဝတ်နေရေးတိုးတက်မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှု အတွက် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှု ပိုမိုခိုင်မာစေရန်" ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုသည် လယ်ယာ မြေများကို သီးနှံရွေးချယ်မှု အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ယူဆောင်သွားသည်အခါ အခြိမ်းခြောက် ခံရပါသည်။"

ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ

သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သီးနှံရွေးချယ်မှုကြောင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု များစွာရှိပါသည်။ သီးနှံရွေးချယ်မှုလွတ်လပ်ခွင့်သည် တောင်သူများ ကို ရေရှည်အကျိုးစီးပွားကို အလေးထား စိုက်ပျိုးရန် ခွင့်ပြုပါသည်။ သီးနှံများကို စိုက်ပျိုး သည်အခါ မြေယာကို ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကောင်းစွာလိုက်လျောညီထွေမဖြစ်သည် နည်း များဖြင့် တာဝန်မပိစေပါ။ သီးနှံအလှည့်ကျစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီးညှပ်စိုက်ခြင်းနှင့် သီးနှံတစ် မျိုးတည်းစိုက်လျှင်ပင်၊ ကွဲပြားသော

⁹⁹ PETER HO, DEVELOPMENTAL DILEMMAS: LAND REFORM AND INSTITUTIONAL CHANGE IN CHINA III (2005).

အမျိုးအစားများ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် သီးနှံထွက်မှု၊ မြေဆီ ဩဇာရရှိမှု၊ ပိုးမွှားနှင့် ရောဂါထိန်းချုပ်မှု နှင့် ရေစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ရလဒ်ကောင်းများ ရရှိနိုင်ပါသည်။¹⁰⁰ သီးနှံအမျိုးအစား မျိုးစုံကြွယ်ဝသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် အရင်း အမြစ်များကို ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။¹⁰¹ နေအိမ်ဥယျာဉ်များမှာ သီးနှံအမျိုးအစား မျိုးစုံ စိုက်ပျိုးခြင်းက စားဝတ်နေရေးကို အထောက်အကူပြုသည်။ အပြင်၊ အဟာရ မျိုးစုံနှင့် အရင်းအမြစ်အသုံးချမှု ထိရောက်နိုင်ကြောင်း ဥပမာကောင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။¹⁰²

သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးမှု၊ ရေရှည်အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုတို့နှင့်အညီ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှု နှင့် စိုက်ပျိုးကုန်ထုတ်လုပ်မှုတို့သည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်များ အတွက် အခြေခံဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများအတွက် မြေယာအခွင့်အရေး များခိုင်မာမှုကို ဆင်းရဲမွဲတေမှုချုပ်ငြိမ်းရေး၊ ကျား၊ မတန်းတူမှု ရရှိရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုတိုးတက်ရေး နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် စိုက်ပျိုးနိုင်မှုတိုးတက်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များအဖြစ် ဖော်ပြထားပါသည်။ အထူးအားဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ရည်မှန်းချက်က " စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှု နှင့် အငယ်စား စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်သူများ၏ ဝင်ငွေကို နှစ်ဆ မြှင့်တင်ရန် " တောင်းဆိုပြီး၊ နိုင်ငံများအား " ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများ အကောင်အထည် ဖော်ရန် " ထောက်ခံထားပါသည်။¹⁰³

သီးနှံရွေးချယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းများမှာ အကောင်းဆုံးအထွက်နှုန်းရရှိစေရန်အတွက် ဓာတ်မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို မကြာခဏ အလွန်အကျွံ အသုံးပြုကြခြင်း ကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ယိုယွင်းပျက်စီးစေနိုင်ပါသည်။ သီးနှံမျိုးစုံကို အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုး ခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော မြေဆီလွှာအားဖြည့်ဆေးလိုအပ်မှု လျော့ကျ စေပြီး၊ မြေဆီလွှာတွင် ဇီဝမျိုးစုံ ဖြစ်ပေါ်စေမှု တိုးတက်စေ ပါသည်။¹⁰⁴ ထို့ပြင် သီးနှံတစ်မျိုးတည်း၏ မျိုးကွဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီးနှံမျိုးစုံရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်များ၊ မြေပြင်အနေအထားကွဲ ပြားမှုတို့အားလုံးသည် ပိုးမွှား ထိန်းချုပ်ရန် သဘာဝနည်းလမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။¹⁰⁵ သီးနှံအမျိုး မျိုးသည် အထက်ပိုင်းမြေဆီလွှာတွင် ရေထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ပြီး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုခံနိုင်ရည် ရှိစေ

¹⁰⁰ FAO, *supra* note 86, at 25-26.
¹⁰¹ M. Loreau, S. Naeem, et al., *Biodiversity and ecosystem functioning: current knowledge and future challenges*. Science, 294: 804-808 (2002).
¹⁰² B.M. Kumar & P.K.R. Nair, *The enigma of tropical homegardens*. in NEW VISTAS IN AGROFORESTRY, pp. 135-152 (2004).
¹⁰³ United Nations, *Sustainable Development Goals* (2015), <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals>
¹⁰⁴ *Id.* at 28.
¹⁰⁵ *Id.* at 29-30

ပါသည်။¹⁰⁶ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် မတားဆီး မပြုပြင်ပါက အဓိကသီးနှံများ အထွက် လျော့စေနိုင်ပါသည်။ ခန့်မှန်းချက် တစ်ခုအရ တောင်အာရှတွင် ဆန်စပါး၊ ဆပဲ နှင့် ပြောင်း အထွက် လျော့နည်းမှုမှာ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၁၀% ကျော်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။¹⁰⁷

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးနေပြီးဖြစ်သော သီးနှံအပြောင်းအလဲစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်သည် သီးနှံ ရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်စနစ်ဖြင့် ကျင့်သုံးပါက ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အလွန်ကောင်းကျိုး ရရှိနိုင်ပါသည်။ သစ်တောများတွင် စိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်သည် အခြားစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်များ ထက်မြေကို ပိုမိုထိရောက် စေပါသည်။ မြေလပ်ထားရန် လိုအပ်ချက်ကို လျော့ချ နိုင်ပါသည်။ ကာဘွန်ကို ပိုမိုထိန်းချုပ်နိုင်ပါသည်။ သစ်ပင်များအကြား သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် (မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပိုမိုစိုက်ပျိုးကြသည်။) တောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းတွင် သစ်ပင်များနှင့် စိုက်ပျိုးသီးနှံများ ကို အတူတကွ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အလားတူပင် သစ်ပင်များနှင့် သီးနှံများကို ရောနှော စိုက်ပျိုးခြင်းကို တရုတ်နိုင်ငံတွင် ဟက်တာ ၃ သန်းခန့်တွင် စိုက်ပျိုး ရာ ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရရှိပါသည်။¹⁰⁸

သက်ဆိုင်မှုများ

သီးနှံရွေးချယ်မှုနှင့် သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးမှုတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေရေးရာ နှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ အကျိုးများစွာရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ သီးနှံရွေးချယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်သည်။ မူဝါဒများ ရှိနေသေးသည်။ သိသာထင်ရှားသည့် ကိစ္စနှစ်ခုမှာ စားနပ်ရိက္ခာရရှိမှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု အခက်အခဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က အစိုးရက ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်ရေးကို အလေးထားခဲ့သဖြင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖိအားပေးခံခဲ့ရသဖြင့် ၊ အခြားသီးနှံစိုက်ပျိုးနည်း အလေ့အထများကို သိရှိမှု အားနည်းခြင်း၊ မြေဆီလွှာ ပျက်စီးပြီး အခြားသီးနှံ ကောင်းစွာမထွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည်။¹⁰⁹ ဤ ကွာဟချက်ကို အစိုးရပိုင်း နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်း နှစ်ခုစလုံးက စိုက်ပျိုးရေးမြှင့်တင်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများကို သိသိသာသာ တိုးမြှင့်ပေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်း နိုင်ပါသည်။ ဒုတိယကိစ္စရပ်မှာ တောင်သူများသည် စပါးမစိုက်ပါက ကျေးလက် ချေးငွေ မရနိုင်မှုဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရစိုက်ပျိုးရေး ချေးငွေကို စပါးမဟုတ်သည့် သီးနှံများ အတွက် မပေးလိုပါ။ ဤလိုအပ်ချက်ကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီး ဌာန၏ မူဝါဒများကို

¹⁰⁶ *Id.* at 32-34.
¹⁰⁷ D.B. Lobell, M.B. Burke, et al., *Prioritizing climate change adaptation needs for food security in 2030*. Science, 319 (5863): 607-610 (2008).
¹⁰⁸ FAO, *supra* no te 86., at 32-34; W. Sen, *Agroforestry in China*, Ministry of Foreign Affairs, Beijing, China (1991).
¹⁰⁹ Interviews with NLD Farmers Affairs Committee Members, March 2015, Nay Pyi Taw.

ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးသည်။ တောင်သူများအား ကျေးလက် ချေးငွေများကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ပေးခြင်း ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

မြေလပ်ထားခွင့်၏ အခြေခံ

မြေလပ်ထားခြင်း ဆိုသည်မှာ "စိုက်ပျိုးမြေအား သီးနှံစိုက်ပျိုးမှု နှစ်ခုအကြား မြေဆီဩဇာ ပြန်လည်ဖြည့်တင်းနိုင်ရန် အနားပေးသည်။ကာလ ဖြစ်ပါသည်။"¹¹⁰ မြေလပ်ထားခြင်းသည် နှစ်ထောင် ပေါင်းများစွာကပင် စဉ်ဆက်မပြတ်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် စီးပွားရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဂေဟဗေဒအရ အလွန် အရေးပါသော ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

စီးပွားရေး

စဉ်ဆက်မပြတ် မတည်မြဲသော စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများသို့ မကြာမီက ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးလာခဲ့သဖြင့်၊ မြေဆီဩဇာ ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ပေါင်းပင်များနှင့် သီးနှံများ ပိုမို ဆုံးရှုံး နိုင်ခြင်းကြောင့် သီးနှံအထွက်များ လျော့နည်းလာခဲ့သည်။ သုတေသီများ၏ လေ့လာချက်အရ မြေလပ်ထား စိုက်ပျိုးသည် ရိုးရာစိုက်ပျိုးနည်းကို အဆက်မပြတ် သီးနှံ စိုက်ပျိုး ခြင်း ၊ အထူးအားဖြင့် သီးနှံတစ်မျိုးတည်း စိုက်ပျိုးနည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဂေဟမျိုးစုံတည်ရှိမှု နှင့် ဒေသခံ တောင်သူများ၏ အဟာရ၊ ဝင်ငွေနှင့် ကျန်းမာရေး တို့ ကျဆင်းနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။¹¹¹ ဆင်းရဲမွဲတေမှု နှင့် သစ်တောအရင်းအမြစ်နှင့် မြေယာအရင်းအမြစ်တို့အပေါ် လူမှုရေးပဋိပက္ခများ ပိုမိုလာသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စနစ်မကျခြင်းနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်း သည် အထွေထွေ နိမ့်ကျခြင်းသို့ ဦးတည် နိုင်ပါသည်။¹¹²

စဉ်ဆက်မပြတ် မဖွံ့ဖြိုးသည် စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည်။ ချို့ယွင်းချက်များကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ချက်အရ တောင်သူများသည် မြေဆီလွှာအခြေ အနေ၊ ရာသီဥတု၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အတားအဆီးများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရိုးရာဓလေ့များ အပါအဝင် ယင်းတို့၏သီးသန့်အခြေအနေများနှင့် အကိုက်ညီဆုံးဖြစ် သည် စိုက်ပျိုးမှုနည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကရင် ပြည်နယ်တွင် မြေလပ်ထားခြင်းကို အများက

¹¹⁰ ERIKA STYGER AND ERICK C. M. FERNANDES, *Contributions of Managed Fallows to Soil Fertility Recovery*, in Norman Uphoff et.al, ed. BIOLOGICAL APPROACHES TO SUSTAINABLE SOIL SYSTEMS 425-437 (2006), Taylor & Francis.
¹¹¹ *Id.*
¹¹² Swidden Agriculture: Ancient Systems in Transition, Sustaining Food Security & Historic Disturbance Regimes, <http://www.cfc.umn.edu/rattan/files/Swidden%20agriculture.pdf>, accessed August 2, 2016.

မကျင့်သုံးတော့သဖြင့် မြေဆီဩဇာ လျော့နည်းလာခြင်း၊ ပိုးမွှားများ ပိုမိုများပြားလာခြင်း၊ ပေါင်းများ ပိုမိုများပြားလာခြင်းနှင့် သစ်တော ဧရိယာကျဆင်းခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးရေး မဖွံ့ဖြိုးတော့ပါ။¹¹³

ယဉ်ကျေးမှု

မြေလပ်ထားခြင်းသည် ရိုးရာစိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထ တစ်ရပ်အဖြစ် တိုင်းရင်းသားများ ၏ ဗဟုသုတနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကြွယ်ဝမှုကို ထိန်းသိမ်းပါသည်။¹¹⁴ မြေလပ်ထားခြင်း အပါအဝင် ရိုးရာ စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများသည် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ စမ်းသပ်မှု၊ မှား ယွင်းမှုများမှ စုဆောင်းရရှိသော တိုင်းရင်းသားများ၏ ဗဟုသုတ များ သိုမှီးစုဆောင်းထား ရာဖြစ်ပြီး၊ မတူညီသော ယဉ်ကျေးမှုမျိုးစုံကို ထိန်းသိမ်းထားမှု အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။¹¹⁵ ဇီဝမျိုးစုံထိန်းသိမ်းခြင်း မူဝါဒများသည် ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းခြင်း အမှန်အောင်မြင်ရန် ဦးတည်ရပေမည်။¹¹⁶

ရိုးရာစိုက်ပျိုးရေးကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များ၊ စုပေါင်းအသိပညာ များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအုပ်ချုပ်မှုကို ဖျက်ဆီးမှုသို့ ဦးတည်နိုင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များက အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဧရိယာများစွာတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လိုခြင်း၊ မြေယာရှားပါးခြင်းနှင့် သစ်တော ပြုန်းတီးခြင်းတို့ကြောင့် မြေလပ်ထားသည့် ကာလများမှာ အလွန်နည်းပါးလာပါသည် သို့မဟုတ် ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့ပါသည်။ ဤပျက်စီးမှုသည် ရိုးရာ စိုက်ပျိုးရေးနည်းလမ်းများအပေါ် အမှီပြု ထားကြသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ သက်ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေး မှု ပျက်စီးခြင်းနှင့် တိုက်ဆိုင်နေပါသည်။ ဥပမာ ကရင်ပြည်နယ်၊ မုထရောခရိုင်တွင် မြေရှားပါးမှုနှင့် စစ်တပ်က တားမြစ်မှုကြောင့် မြေလပ်ထားသည့် ကာလများ သိသိသာသာ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများ သမိုင်းနှင့် ချီ ထိန်းသိမ်းခဲ့သည့် မျိုးစေ့မျိုးစုံ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။¹¹⁷

ဥပဒေရေးရာ

အရှေ့တောင်အာရှရှိ အချို့နေရာများတွင် မြေဧရိယာနည်းပါးလာသည်အလျောက် လိုက်လျော ညီထွေဖြစ်သော စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည် မြေလပ်များ ထားရှိခြင်း၊ ကာလတို မြေလပ်ထားရှိခြင်းတို့

¹¹³ KESAN, *supra* note 91.
¹¹⁴ STYGER, *supra* note 110, at 425-437
¹¹⁵ M. CAIRNS AND D. P. GARRITY, *Improving Shifting Cultivation in Southeast Asia by Building on Indigenous Fallow Management Strategies*, in *AGROFORESTRY SYSTEMS* 47: 37-48 (1999).
¹¹⁶ *Id.*
¹¹⁷ KESAN, *supra* note 91.

ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ရလဒ်ကောင်းများ ရရှိခဲ့ပါသည်။¹¹⁸ ကမ္ဘောဒီးယား မြေယာဥပဒေများတွင် မြေလွတ်မြေလပ်ကို ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ်၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အဖြစ် သီးသန့် ထားရှိပါသည်။¹¹⁹ ယင်းတို့မှာ သစ်တောများပင် ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ဥပဒေအရမူ မြေလပ်ထားပါက ငွေဒဏ်ရိုက်ခံရနိုင်ပါ သည်။¹²⁰ မြေအသုံးပြုမှုအခွင့်အရေးဆုံးရှုံးနိုင်ပြီး၊ မြေလွတ်မြေလပ်ပေါ်ရှိ အဆောက်အဦ များကို အင်အားသုံး ဖယ်ရှားခံရနိုင်ပါသည်။ မြေလွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေက အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေလပ်ဟု ယူဆသော¹²¹ မြေကို တောင်းဆိုခွင့်ရှိသည်။ ယန္တရားကို မိတ်ဆက်ဖော်ပြထားသည်။ တောင်သူ များစွာ၊ အထူး အားဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် ထိခိုက်နစ်နာ အခြေအနေဖြစ်ပါသည်။¹²² အစိုးရ က မြေလပ်ကို အသုံးမပြုသောမြေဟု အမျိုးအစား သတ်မှတ် သော်လည်း၊ တိုင်းရင်းသား များက မြေလပ်ဆိုရာတွင် " တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများတွင် မတည်ရှိသော " ဟု သတ် မှတ်ရန် တောင်းဆိုကြသည်။¹²³ သို့ဖြစ်ရာ မြေယာဆိုင်ရာအကျိုးဆောင်အုပ်စုများက မြေလပ်များကို အလှည့်ကျထားရှိ၍ စိုက်ပျိုးသည်။ စနစ်ကို တရားဝင်အလေ့အထအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြပါသည်။¹²⁴

အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒက မြေလပ်ထားခြင်းအပါအဝင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်အလေ့အထများ၏ အရေးကြီးမှုကို အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ "လယ်ယာမြေ၊ သစ်တောမြေ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ် သို့မဟုတ် မြေရိုင်းတို့တွင် တည်ရှိသော အလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးခြင်း နှင့် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြေအမျိုးအစားပြန်လည်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပုံမှန် အသိအမှတ် ပြုခြင်းနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေအသုံးပြုမှုအခွင့်အရေးများ ကို အမျိုးသားမြေယာ ဥပဒေအသစ်တွင် အသိအမှတ်ပြုရမည်။ " ဟု အပိုဒ် ၇၀ တွင် ဖော်ပြထား ပါသည်။

¹¹⁸ *Id.*
¹¹⁹ TETRA TECH, COMMUNITY LAND AND RESOURCE TENURE RECOGNITION: REVIEW OF COUNTRY EXPERIENCES - BURMA, USAID TGCC Report viii (Feb. 2016), https://www.land-links.org/wp-content/uploads/2016/09/USAID_Land_Tenure_Community_Tenure_Report_Burma.pdf.
¹²⁰ *Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law* (2012), Burma, Art. 12; USAID, COMMUNITY LAND AND RESOURCE TENURE RECOGNITION: REVIEW OF COUNTRY EXPERIENCES (2012).
¹²¹ *Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law* (2012), Burma, Art. 4 and 5.
¹²² TNI, THE MEANING OF LAND IN MYANMAR (2016), <https://www.tni.org/en/publication/the-meaning-of-land-in-myanmar>
¹²³ *Id.*; JENNY FRANCO, THE RIGHT TO LAND AT CROSSROADS IN MYANMAR (2016), <https://www.tni.org/en/article/the-right-to-land-at-crossroads-in-myanmar>.
¹²⁴ TNI, CUSTOMARY LAND TENURE AND ROTATION FALLOW FARMING SYSTEM MUST BE RECOGNIZED AND PROTECTED LEGALLY (2015), <https://www.tni.org/en/pressrelease/customary-land-tenure-and-rotation-fallow-farming-system-must-be-recognized-and-protected-legally>; LIFT, LAND CORE GROUP STUDY ON HOW TO REGISTER CUSTOMARY LANDS UNDER SHIFTING CULTIVATION (2016), <http://www.lift-fund.org/news/knowledge-sharing-news-event/land-core-group-study-how-register-customary-lands-under-shifting>.

ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ

မြေလပ်ထားသည်။ ကာလအတွင်း မြေဆီလွှာတွင် ဓာတုဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ နှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး၊ မြေဆီလွှာကောင်းမွန်မှုအတွက် အရေးကြီးသော မြေဆီလွှာ၏ အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းများ ပြန်လည်ပြည့်ဝလာပါသည်။ ထို့ပြင် အပေါ်ယံမြေလွှာနှင့် အမြစ်တွယ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာ၍ မြေပြိုခြင်း နှင့် ရေတိုက်စားခြင်း တို့ နည်းပါးလာပါသည်။¹²⁵

ရိုးရာနည်းအရ မြေလပ်ထားသည်။ ကာလများမှာ ၁ နှစ်မှ ၂နှစ်အထိ ကြာသော ကာလတို သီးနှံစိုက်ပျိုးသည်။ ကာလ များအပါအဝင် အများအားဖြင့် ၁၀ နှစ်မှ ၂၀ ကြာရှည်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တိုးပွားလာသည်။ လူဦးရေနှင့် မြေယာ အတားအဆီးများကြောင့် မြေလပ်ကာလများကို လျော့ချလာခဲ့ကြသည်။ ရလဒ်အဖြစ် သုတေသီများက သုံးသပ်သည်မှာ မြေဆီလွှာ လျော့နည်းလာခြင်းနှင့် သီးနှံအထွက်ကျဆင်းလာသည်ဟု သုံးသပ် ပါသည်။¹²⁶

မြေလပ်ကာလများ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် ပေါင်းထိန်းချုပ်ရေး၊ ပိုးမွှားနှင့် ရောဂါ ဖြစ်ပေါ်မှု စက်ဝန်းဖြတ်တောက်ရေး၊ သစ်၊ လျှော်မှုနှင့် ပရဆေးပင် ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။¹²⁷ မြေလပ်ကာလများသည် ဒေသ၏ ဂေဟစနစ်နှင့် ဂေဟမျိုးစုံတည်ရှိမှုကိုလည်း အကျိုးပြုပါသည်။¹²⁸ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ မြောက် ပိုင်း၊ မယ်ချန်းခရိုင်တို့တွင် သုတေသနပြုချက်အရ မြေလပ်ကာလ ပိုရှည်လျှင် သစ်ပင် မျိုးစိတ်များ ပိုမိုလာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် မြေလပ်ကာလ ပိုတာရှည် လာလျှင် ငှက်မျိုးစိတ် မျိုးစုံ ပိုမိုတိုးတက်လာပါသည်။¹²⁹

သက်ဆိုင်မှုများ

တောင်သူများ၏ မြေယာများကို မြေလပ်ထားခွင့် အခွင့်အရေးများအား ထောက်ခံပေးခြင်း ကြောင့် စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဥပဒေရေးရာ၊ ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ သိသာထင်ရှားစွာ ရရှိသော်လည်း သက်ဆိုင်သည်။ ကိစ္စအချို့ ရှိနေသေးသည်။ ဤအချက် များတွင် အချို့သော ရိုးရာမြေလပ်ထားရှိသည် အလေ့အထများတွင် အပင်များကို ခုတ်လှဲမီးရှို့ခြင်းမှ ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု ယူဆ သောကြောင့် မြေလပ်ထားခြင်းကို

¹²⁵ STYGER, *supra* note 110, at 425-437
¹²⁶ *Id.*
¹²⁷ *Id.*
¹²⁸ *Id.*
¹²⁹ *Id.*

ထောက်ခံအားပေးရန် နောင်နှေးနေခြင်း၊ နှင့် မြေယာ ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ မြေလပ်ထားပါက မြေကို ကောင်းစွာအသုံးမပြုနိုင်ဟု ယူဆခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဤကိစ္စရပ်များကို မြေလပ်ထားသည် ရိုးရာတောင်သူများအား မြေယာရှင်း လင်းရာတွင် ဂေဟစနစ်အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော နည်းလမ်းများကို အကြံပေးခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရအရာထမ်း အမှထမ်းများကို ရိုးရာမြေလပ်ထားသည် အလေ့အထမှ ရရှိသည် စီးပွားရေးတန်ဖိုးကို ပိုမိုညာပေး ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက် နိုင် ပါသည်။ ထို့ပြင် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်း ကျင့်သုံးသည် နယ်မြေများတွင် မူဝါဒဆိုင်ရာ အခြားထောက်ပံ့မှုများနှင့်အတူ ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုကို ပေးပါက၊ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် ပိုမို တည်ငြိမ်သော စိုက်ပျိုးကုန်ထုတ်လုပ်မှုစနစ်များတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာနိုင်ပါမည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ပိုမိုခံနိုင်ရည် ရှိပါမည်။

လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် ပုံစံ ၇ ကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒနှင့်အညီ ပြင်ဆင်ရန် လွတ်လပ်ခွင့်

လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂ခုနှစ်) ကို ပြင်ဆင်ရန် ထောက်ခံထားသော အချက်များမှာ လယ်ယာမြေအသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များအား အနိမ့်ဆုံးအထိ လျော့ချခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေအသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များအား ဖယ်ရှားခြင်း၊ မြေအတန်းအစားခွဲခြားခြင်း များကို ခေတ်မီစေခြင်း၊ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကိစ္စရပ်များအား ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးမယူစေခြင်းဟူသည် အဓိက အမျိုးအစားများစွာ တွင် ပါဝင်ပါသည်။ (ပြစ်မှု ကြောင်းအရ အရေးမယူစေခြင်းမှအပ) ထောက်ခံချက်များကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒမှ အများအပြား ရယူထားကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤဘာသာရပ်နယ်ပယ်ရှိ ဥပဒေမူဘောင် တစ်ခုလုံးတွင် အဆက်မပြတ်ပါရှိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်တွင် လယ်ယာမြေဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်များအား အချိန်မီ ပြဌာန်းနိုင်မည်မဟုတ်သော်လည်း၊ ဤဆန်းစစ်ချက်ပါ အခြေခံသဘောတရားများကို မြေယာအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေရေးရာနှင့် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် အချိန်နှင့်အညီ မဟာဗျူဟာကျ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

အသုံးပြုမှုကန့်သတ်ချက်များ

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းသည် အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒ ၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမူဝါဒ၏ အခန်း ၁ (ရည်ရွယ်ချက်များ) နှင့် အခန်း ၃ (အခြေခံသဘောတရားများ) (၆(ခ)၊ ၈(က)) တို့တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤ ဦးတည်ချက်အတွက် လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒပါ အချက်များကို ထည့်သွင်း ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။ ယင်းမူဝါဒ အပိုဒ် ၁၀(ခ) ပါ သီးနှံ ရွေးချယ်မှုလွတ်လပ်ခွင့် အခွင့်အရေးကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် အပိုဒ် ၈ (၄) နှင့် အပိုဒ် ၇၀ ပါ လယ်ယာမြေကို မြေလပ်ထားခွင့်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေပါ ကျန် အချက်များအား ဤအခြေခံသဘောတရားနှင့် အညီဖြစ်စေရန်၊ သီးနှံပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းကို တားမြစ်သည် ၊ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ မြေလပ်ထားခြင်းကို တားမြစ်သည် ပုဒ်မ ၁၂ (ဇ) နှင့် ၁၂ (ဈ) တို့ကို အခန်း ၄ မှ ပယ်ဖျက်သင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် အခန်း ၁၀ မှ သီးနှံ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးနိုင်ရန် လျှောက်ထားခြင်းအပိုင်းကို ပယ်ဖျက်သင့်ပါသည်။ ဤပြင်ဆင်ချက်များအရ မြေအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်ပါ သီးနှံအမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် မြေလပ် ထားခြင်းကို ကန့်သတ်ချက်များသည် ပျက်ပြယ်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ မြေလပ်ထားခြင်း အပေါ်ကန့်သတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ကြောင်းကိုလည်း ဓလေ့ထုံးစံအရ အသုံးပြုမှု အကြောင်းဖော်ပြသည် ပုဒ်မ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို ပိုမိုကာကွယ်ရာတွင် အထူးအားဖြင့် လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူများကို ကာကွယ်ရန်အတွက်၊ မြေအသုံးပြုမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရည်ညွှန်းသည် " သတ်မှတ်သည် နည်းလမ်းအတွင်း" ဟူသည် စကားရပ်ကို " စိုက်ပျိုးရေးကိစ္စများအတွက် " ဟု ပြောင်းလဲပြင်ဆင်၍ ဥပဒေက သက်ဆိုင်ရာ လယ်ယာမြေတစ်ခုခုကို စိုက်ပျိုးရေး အသုံးပြုမှု အားလုံးအတွက် ခွင့်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် မြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ် သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင် ကို " လျှောက်ထားရမည်" ဟူသည် စကားရပ်ကို "လျှောက်ထား နိုင်သည်" ဟုပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။ တောင်သူများက မြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ် မရရှိသေးမီ မိမိတို့မြေယာတွင် လုံခြုံစွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသေးငယ်သော အပြောင်းအလဲများသည် အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ ကိုထင်ဟပ်စေပြီး လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများအတွက် အထူးအားဖြင့် ဥပဒေအရ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို အကာအကွယ် ပေးပါသည်။

မြေအသုံးပြုမှုလက်မှတ်များကို အထက်ပါအချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ပုံစံ (၇) တွင်လည်း အလားတူ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးများ

အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းကို အမျိုးသားမြေ အသုံးပြုမှုမူဝါဒ၏ လမ်းညွှန်သဘောတရားတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ (အပိုဒ် ၇(ဂ) ၊ ၈(က) ၊ ၈ (ဋ))။ အမျိုးသမီးများ နှင့် အမျိုးသားများသည် မိမိတို့၏ မြေ ယာအတွက် ပူးတွဲဦးပိုင်အမည်ပေါက်များဖြစ်ရန်နှင့် ပူးတွဲအခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံး နိုင်ရေး ရှင်းလင်းရန်အတွက်၊ မြေအသုံးပြုမှုလက်မှတ်များပါ "ပူးတွဲဦးပိုင်အမည်ပေါက်သူများ" ဟု ရည်ညွှန်းချက် အသီးသီးတွင် ပြင်ဆင်ချက်များကို ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ အလားတူ ပူးတွဲမြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည် ဆက်စပ်မှုတွင် အမျိုးသမီးများကို ပိုမိုနိမ့်ကျ သော ဦးပိုင်အမည်ပေါက်သူများ အဖြစ်မမြင်နိုင်ရန်၊ စာတမ်းအမှတ်အသားရှိ ကျား၊ မ ခွဲခြားသော စကားရပ်ဖြစ်သော " အိမ်ထောင်စုဦးစီး" ဟူသည် စကားရပ်ကို ပယ်ဖျက် သင့်ပါသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ အပိုဒ် ၇၅(က) တွင် တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ ပူးတွဲဦးပိုင်များအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ခွင့်ပြုထားပါသည်။

အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနည်းတူ လယ်ယာမြေအခွင့်အရေးများကို ခံစားခွင့် ရှိကြောင်း ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန်အတွက်၊ " တောင်သူ" ဟု ရည်ညွှန်းသည်အခါတိုင်း " အမျိုးသား သို့မဟုတ် အမျိုးသမီး" ဟူသည် စကားရပ်ကို ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ ဤတူညီသော မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို အလေးထားရန် အခန်း ၂ (လယ်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး) တွင် ပုဒ်မ ၉ ကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ အခန်း ၉၊ အမျိုးသား နှင့် အမျိုးသမီး တို့၏ တူညီသော အခွင့်အရေး၊ အခန်းမှ အသုံးအနှုန်းအတိုင်း တိုက်ရိုက်ရယူ၍ ထပ်မံထည့်သွင်းသင့်ပါ သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်၊ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို အားပေးရန် အတွက်၊ အခန်း ၅ (လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း) တွင် ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းသည်အခါ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သည် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ရန် အားပေးရန် ပုဒ်မတစ်ခု ထည့်သွင်းရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ ဤအယူအဆကို အမျိုးသား မြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ အပိုဒ် ၇၅ (င-စ) တို့မှ ရယူပါသည်။

ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုမှု

အမျိုးသား မြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒတွင် အလေးထားဖော်ပြထားသော အခြားထိခိုက်လွယ် သောအုပ်စုမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖြစ်ပါသည် (အပိုဒ် ၈(က))။ အမျိုးသားမြေအသုံး ပြုမှုမူဝါဒတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ရရှိသော မြေလုပ်ကိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ (အပိုဒ် ၆(ဂ)) နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ မြေယာအခွင့်အရေးများ (အပိုဒ် ၇ (ဃ)) တို့ ကို အသိ အမှတ်ပြုရန်နှင့် အကာအကွယ်ပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

သီးနှံအလှည့်ကျစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်းစသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ စိုက်ပျိုးခြင်း အလေ့အထများနှင့် မြေလပ်ထားခြင်း သီးသန့် အခွင့်အရေးများသည် ဓလေ့ထုံးတမ်း အရ အသုံးပြုမှု အခွင့်အရေးများတွင် ပါဝင်ပါသည်။ အခန်း ၃ တွင် ဤအခွင့်အရေးများ ပါဝင်လာစေရန် အတွက် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀(ခ)ကို ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။ ဘာသာစကား အသုံးအနှုန်းများကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ အပိုဒ် ၇၀ မှ ရယူ ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ စာတမ်းအမှတ်အသား၏ ကျန်အပိုင်းများကို ဤအခြေခံသဘော တရားများနှင့်အညီ ပါဝင်လာစေရန်အတွက်၊ ပုဒ်မ ၁၂ (ဈ)၊ မြေလပ်ထားခွင့် အခွင့်အရေးအပေါ် ကန့်သတ်ချက် ကို အခန်း ၄ မှ ပယ်ဖျက်သင့်ပါသည်။ အမျိုးသားမြေ အသုံးပြုမှုမူဝါဒတွင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ဓလေ့ထုံးစံအရ စိုက်ပျိုးသော မြေများကို လည်း " ဓလေ့ထုံးစံအရ စိုက်ပျိုးသည်မြေယာ " (အပိုဒ် ၆၈) အရ မှတ်ပုံတင်၍ အကာ အကွယ်ပေးသင့်ပါသည်။ ဤကိစ္စအလိုငှာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ (ည) ကို (လယ်ယာမြေ ဥပဒေတွင် သီးသန့်ဖော်ပြထားသည်။ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဲ့သို့သော ဓလေ့ထုံးစံ အရ မြေအသုံးပြုမှု အခွင့်အရေးများကို မှတ်ပုံတင်ရန် ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့ အစည်း၏ တာဝန်များကို လမ်းညွှန်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။

အထက်ပါအချက်နှင့်အလားတူပင်၊ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အစည်းများတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ ပါဝင်လာစေရေး အားပေးရန် အခန်း ၅ (လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း) အောက်တွင် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းသည်အခါ လူ့ အဖွဲ့အစည်းကို ပိုမိုကိုယ်စားပြုရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ပါဝင်လာစေရေး အားပေးရန် ဤအဖွဲ့အစည်းများကို အထူးပြုသည်။ ပုဒ်မတစ်ခုကို ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း သင့်ပါသည်။ ဤအယူအဆကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြု မူဝါဒ အပိုဒ် ၇၅ (င-စ) မှ ရယူပါသည်။

မြေအတန်းအစားခွဲခြားခြင်း

လယ်ယာမြေဥပဒေအရ မြေယာကို အခန်း ၁ (အမည်၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း နှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်) ပုဒ်မ ၃ (က - ဂ) တို့တွင်ဖော်ပြထားသည်။အတိုင်း အမျိုးအစား ၁၀ မျိုး အဖြစ် အတန်းအစား ခွဲခြားထားပါသည်။ ဤအတန်းအစား စနစ်ကို အမျိုးသားမြေအသုံးပြု မှုမူဝါဒ ပါ ပိုမိုရိုးရှင်းသော အတန်းအစားခွဲခြားခြင်းမျိုးနှင့် အစားထိုးသင့်ပါသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ အခန်း ၂ တွင် လယ်ယာမြေ ဆိုရာတွင် နှစ်စဉ်စိုက်ပျိုးသည် သို့မဟုတ် နှစ်ရှည် သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ စက်မှုသီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူခြင်း လုပ်ငန်းများ၊ မြေယာအခြေပြု ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုကို ဦးတည်သည်၊ လွယ်ကူမှုအခွင့်အလမ်း ထောက်ပံ့မှုများ၊ စိုက်ပျိုးဆဲ မြေတွင်ဖြစ်စေ၊ မြေလပ်တွင်ဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်သည်၊ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်လုပ်မှုကို ဦးတည်သည်၊ လွယ်ကူမှုအခွင့်အလမ်း ထောက်ပံ့မှုများ အပါအဝင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုအတွက် အခြေခံ အားဖြင့် အသုံးပြုသည်၊ မြေအားလုံးပါဝင်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ (ပုဒ်မ ၁၃ (က))

သစ်တောမြေနှင့် (မြေလွတ်/မြေလပ်/မြေရိုင်း အပါအဝင်) " အခြား" မြေမှာ အတန်းအစားနှစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ က " သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ဌာနများနှင့်အဖွဲ့အစည်းများ " ကို မြေအမျိုးအစားများကို "ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ" " ပြန်လည်သုံးသပ်၊ ပြင်ဆင်ရန်" အခွင့်အာဏာ ပိုမိုပေးထားပါသည်။ ယင်းမှာလက်ရှိ စနစ်ထက် အဓိကတိုးတက်မှု ဖြစ်ပါသည်။ (၁၄) ။ စိုက်ပျိုးမြေ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက် ပေါ်လွင်အောင် လယ်ယာမြေဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ မြေယာကို အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ အသုံးပြုနိုင်ခွင့် တို့သည် ဓလေ့ထုံးစံအရ မြေလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို တိုးတက်စေသည်။ အပြင်၊ မြေလပ်ထားခြင်း၊ သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်းသီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်းပြုသည်။ တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ပိုမိုတိုးတက်စေပါသည်။ လက်ရှိမြေအတန်းအစား ခွဲခြားသည်။စနစ်မှာ လက်ရှိမြေအတန်းအစားခွဲခြားမှု သို့မဟုတ် မြေယာအခွင့်အရေးများ နှင့် စည်းမျဉ်းများအတွက် အကျိုးဆက်များရှိသော အမျိုးမျိုးသော သတ်မှတ် ချက်များအရ ပြန်လည် အတန်းအစားသတ်မှတ်မှုအရ မြေအသုံးပြုရန် ပျက်ကွက်လျှင် မြေအသိမ်းခံရနိုင်ပါသည်။ မြေအတန်းအစားကို ကျယ်ပြန့်စွာ သတ်မှတ် ကျင့်သုံးခြင်း ဖြင့်၊ အစိုးရသည် တောင်သူများကို လွတ်လပ်ခွင့်များ ပိုမိုပေးသည်။တစ်ချိန်တည်းတွင်၊ စိုက်ပျိုးမြေကို ဆက်လက်စောင့်ကြည့်နိုင်ပါသည်။

ပြစ်ဒဏ်များနှင့် ရာဇဝတ်မှုအဖြစ်အရေးယူခြင်း

အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒတွင် သီးသန့်မဖော်ပြထားသော်လည်း၊ လယ်ယာမြေဥပဒေကို ယခင်က ရာဇသတ်ကြီးအရ အရေးယူ အပြစ်ပေးနိုင်သည်။ ပြုလုပ်မှုများကို ရာဇဝတ် မှုအဖြစ်အရေးယူရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ် ကိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို အမြင်ဆုံး မြှင့်တင်ရန်မှာ အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒ၏ အဓိက ဦးတည်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သောကြောင့်၊ လိုအပ်ချက်များကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်သောကြောင့် တောင်သူများကို ထောင်ချခြင်းမှာ ဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ထားသော အခြား အကျိုးဆက်များအတွက်ပေးသော တုန့်ပြန်မှုနှင့်စာလျှင် အချိုးအစား မမျှတဟု ထင်ရပါသည်။ ပြင်ဆင်ချက်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြစ်မှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်များ အခန်းနှင့် အခန်း ၁၂ (အထွေထွေပြဌာန်းချက်များ) ပါပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်ကို ပယ်ဖျက် သင့်ပါသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေကို တရားရုံးစနစ်ကို အလွဲသုံးစားမှုများ မပြုလုပ်စေနိုင်ရန် အတွက်၊ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အမိန့်ကို မလိုက်နာ လျှင် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ တရားမ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရေးအတွက် လျှောက်ထားနိုင် သည်ဟု ပုဒ်မ ၂၀ ကို ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။

ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်များ ရှိနေခြင်းသည်၊ အထူးအားဖြင့် သိသာထင်ရှားသော အနိမ့်ဆုံး ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ခြင်းသည် နိုင်ငံအတွင်း ယခင်က အလွဲသုံးစားမှုများ ကျူးလွန်ရာရောက်သည်။ ဒေသ နယ်မြေများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ၊ အကျိုးသက်ဆိုင်မှုများနှင့် အကျိုးစီးပွားများ ကျယ်ပြန့်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ အလုံခြုံဆုံး နည်းလမ်းမှာ ဥပဒေ ချိုးဖောက်သည်။ လှုပ်ရှားမှုအတွက် ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ (ဥပမာ- အခွင့်အမိန့် မရဘဲ အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်မှု အတွက် အပိုဒ် ၁၉(ဃ) အရ တရားမ ပြစ်ဒဏ် ပေးရန်နှင့် မြေယာကို စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုရန် ပျက်ကွက်ပါက အပိုဒ် ၁၉(ဂ)အရ နှင်ထုတ်ခံရနိုင်ပါသည်။ ကျူးကျော်ခြင်း သို့မဟုတ် နှင်ထုတ်ခြင်းကို အာခံခြင်း ကဲ့သို့ အချို့ကိစ္စအချို့တွင် တရားမကြောင်းအရ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းတွင် အင်အားသုံး အကောင် အထည်ဖော်မှုကို ခွင့်ပြုပါသည်။ ထူးခြားသော ပြုလုပ်မှုများအတွက် ပိုမိုပြစ်ဒဏ်ချမှတ် ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လယ်ယာမြေဥပဒေအရ ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ် သော်လည်း ရာဇသတ်ကြီးကိုလည်း အခြားနည်း အရေးယူမှုအဖြစ် ထားရှိပါမည်။

နိဂုံး

လယ်ယာမြေလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် သီးနှံရွေးချယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ အောင်မြင်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အခြေခံကျပါသည်။ ဤကဏ္ဍတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်မှု၊ စားဝတ်နေရာ တိုးတက်မှု၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ပိုမိုခိုင်ရည် ရှိမှုနှင့်၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ရှိရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မူဝါဒ၊ ဥပဒေရေးရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် သီးနှံရွေးချယ်မှုလွတ်လပ်ခွင့်ပေးရန်နှင့် မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ လုံခြုံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှု ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် ထောက်ခံ အပ် ပါသည်။

ဆက်သွယ်ရန်

စာချုပ်အရာရှိ၏ကိုယ်စားလှယ်

စတီဗင်ဘရစ်စ်

အီးမေးလ်၊ sbrooks@usaid.gov
